

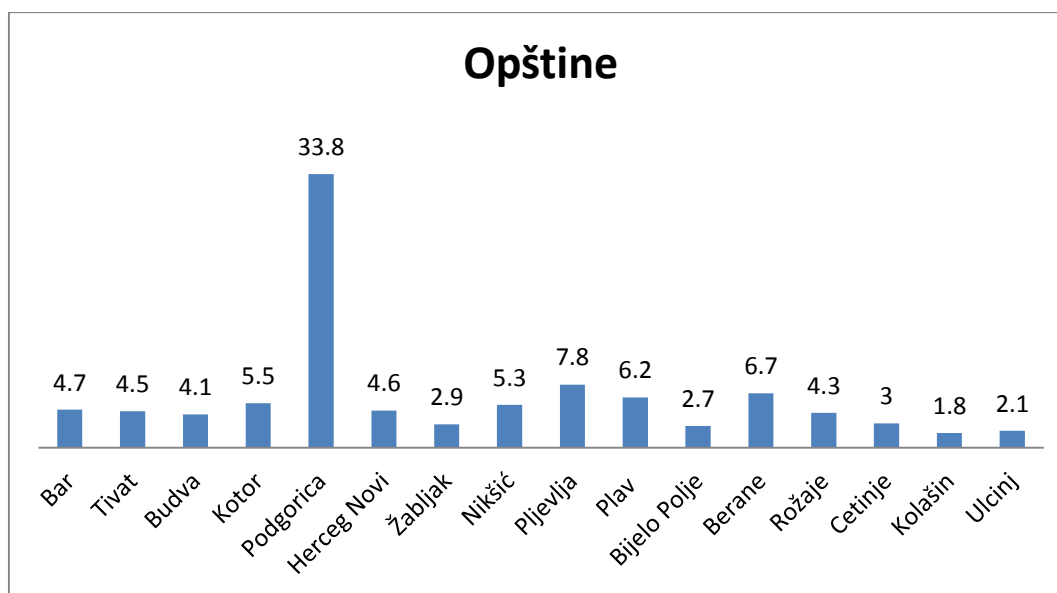

Istraživanje političkog javnog mnjenja¹

Novembar, 2015

U ovom istraživanju, sprovedenom u periodu od 30og oktobra do 7og novembra 2015, učestvovalo je 1033 ispitanika. Što se tiče karakteristika samog uzorka, uzorak je reprezentativan za punoljetne građane Crne Gore i realizovan u 16 crnogorskih opština. Kao što se može vidjeti na grafiku broj 1, te opštine su : Podgorica sa 33% ispitanika, Pljevlja sa 7.8%, Berane oko 6%, Plav takođe 6%, Kotor 5.5% ispitanika ; Nikšić 5.3%, Bar, Herceg Novi, Budva, Tivat i Rožaje sa oko 4% ispitanika ; Cetinje 3%, Žabljak, Bijelo Polje i Ulcinj po 2% i 1.8% ispitanika u opštini Kolašin.

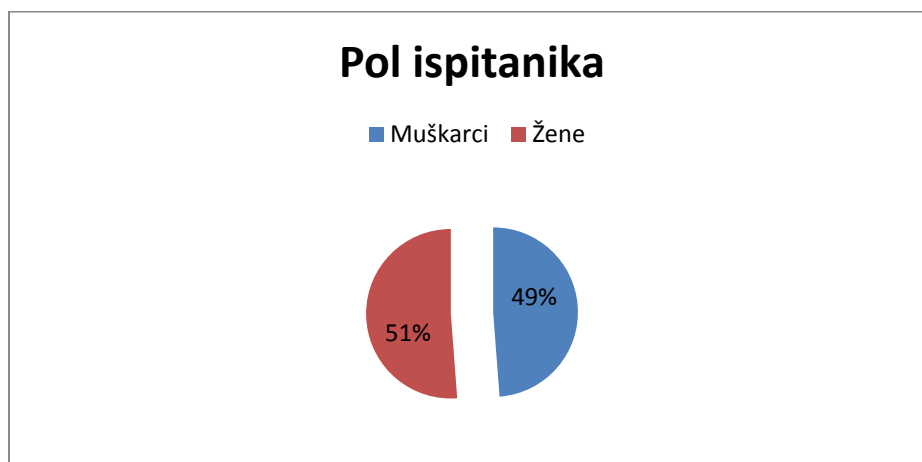
Grafik 1

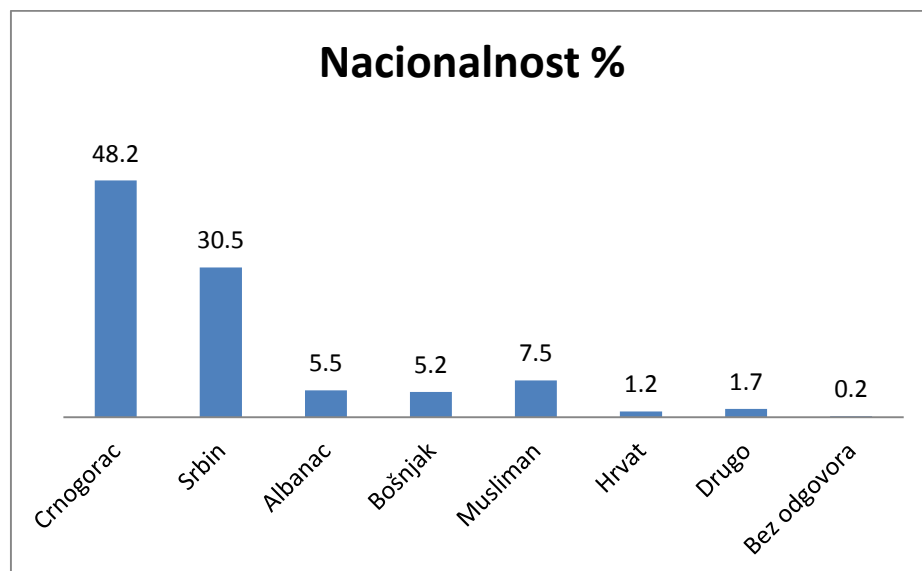
¹ Istraživanje je realizovano u okviru projekta „Zagovaranje otvorenih vlada“ koje implementira PASOS, u saradnji sa partnerima iz zemalja Zapadnog Balkana: Centrom za evro-atlantske integracije iz Srbije, Centrom za istraživanja i javne politike iz Makedonije, Centrom za socijalna istraživanja - Analitika iz BiH, Institutom za demokratiju i medijaciju iz Albanije i organizacijom Riinvest sa Kosova. Partneri za Crnu Goru su **Centar za demokratiju i ljudska prava** (CEDEM) i Centar za istraživanja i monitoring (CEMI). Projekat je finansiran od strane **Evropske komisije**, kroz Program okvirnih partnerstava.

Osoba ženskog pola je nešto malo više nego muškaraca, i to 51% žena i 49% muškaraca (Graf.2). Takođe, starost ispitanika se kreće od 18-85godina, dok je prosječna starost 46 godina. Na grafiku 3, prikazana je struktura prema izraženoj nacionalnosti. Vidimo da je najviše onih koji se izjašnjavaju kao Crnogorci, i to 48%. Slijedi 30% Srba, 7.5% Muslimana, i po nešto više od 5 odsto Albanaca i Bošnjaka. Skoro 2% se izjasnilo da pripada drugoj, navedenoj nacionalnosti, a 1.2% se izjasnilo kao Hrvat. Bez odgovora je manje od jedan odsto.

Grafik 2

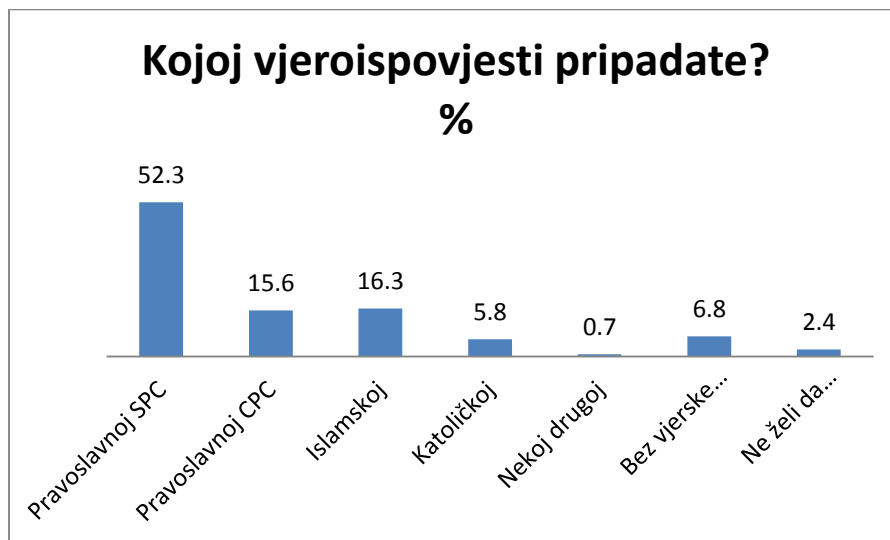

Grafik 3

Na grafiku 4, vidimo da kada je u pitanju vjeroispovjest većina iliti 52% kaže da pripada pravoslavnoj vjeroispovjesti Srpske Pravoslavne Crkve. Oko 16% je pripadnika islamske vjeroispovjesti, a 15% pripadnika pravoslavne vjeroispovjesti Crnogorske Pravoslavne Crkve. Skoro 7% nema vjersku pripadnost, dok skoro 6% pripada katoličkoj vjeroispovjesti. Konačno, 2% nije htjelo da odgovori, a manje od 1% kaže pripada nekoj drugoj vjeroispovjesti.

Grafik 4

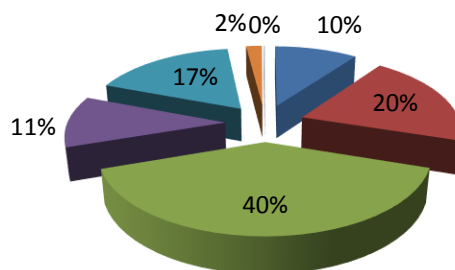

Pored informacija o starosti, polu i nacionalnosti ispitanika, slijede i podaci o obrazovanju, odnosno nivou stečenog obrazovanja, radnom statusu, zanimanju... Četrdeset odsto ima završenu četvorogodišnju srednju školu (Graf.5), a 20% ima srednju stručnu spremu. Značaj procenat je onih koji imaju svega osnovnu školu i manje, i to 17% ispitanika. Višu školu ima 11%, visoku 10%, a magisterij ili doktorat ima svega 2% njih.

Grafik 5

Školska sprema

■ Osnovna škola ili manje
 ■ Srednja stručna sprema
 ■ Četvorogodišnju srednju
■ Višu školu
 ■ Visoku školu
 ■ Magisterij, doktorat
■ Bez odgovora

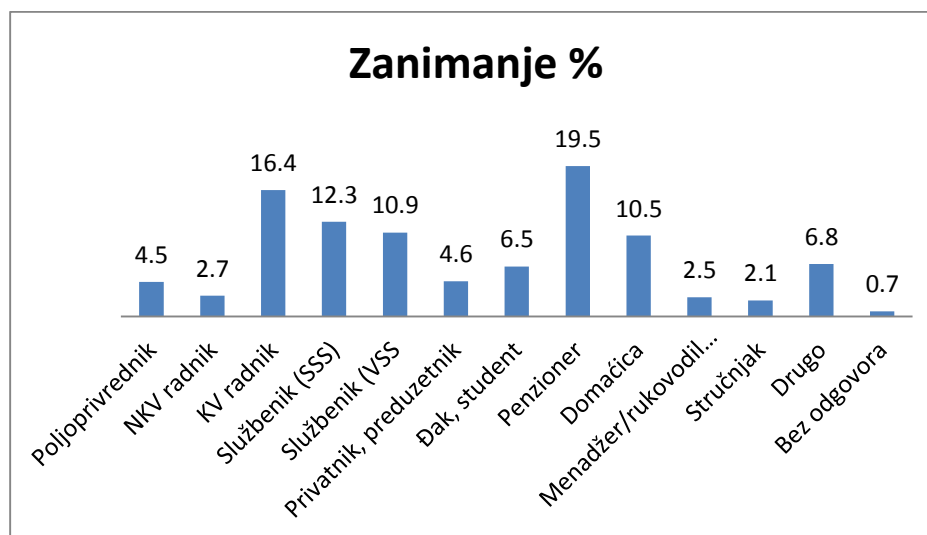
Prema podacima iz tabele 1, vidimo da je prosjek završenih godina školovanja nekih 12 godina. Detaljnije, 40% ima završenih 12 godina škole ; 17.5% ima 11 završenih godina, a skoro 16% ima 16 završenih godina škole. Četrnaest godina imao oko 10%, a osam godina školovanja imao oko 8% ispitanika. Četiri, trinaest, sedamanest i osamnaest završenih godina školovanja ima po nešto više od jedan odsto. Dok je onih sa nula, šest, devet, deset, devetnaest, dvadeset, dvadeset i jednom i dvadeset i pet ukupnog broja završenih godina školovanja manje od 1%.

Tabela 1 Ukupan broj završenih godina školovanja

Godine	%	Prosjek
0	0.1	12 godina
4	1.6	
6	0.1	
8	7.9	
9	0.2	
10	0.4	
11	17.5	
12	40.4	
13	1.3	
14	9.7	
15	1.9	
16	15.8	
17	1.2	
18	1.2	
19	0.3	
20	0.4	
21	0.1	
25	0.1	

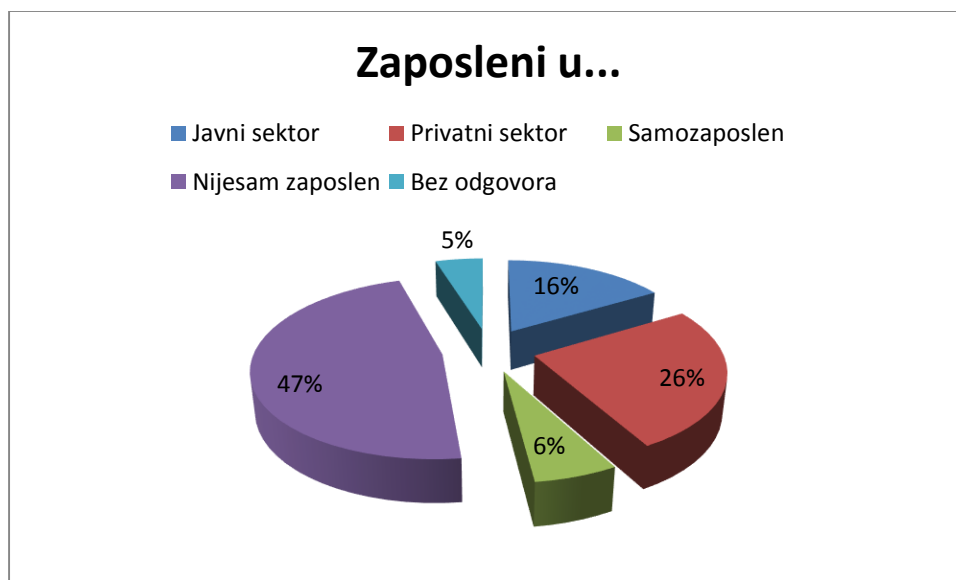
Kada je u pitanju zanimanje, kao što se može primjetiti na grafiku 6, prednjači broj penzionera 19.5%. Slijede kvalifikovani radnici 16.4%, pa službenici srednje stručne spreme 12%. Dalje, oko 10 odsto je službenika sa visokom stručnom spremom, skoro jednako toliko domaćica. Oko 6.8% je onih koji nisu konkretno naveli zanimanje, a skoro toliko iznosi i procenat studenata, đaka. Privatnika i preduzetnika je oko 4% i isto toliko poljoprivrednika. Nešto više od po dva procenta je nekvalifikovanih radnika i menadžera/rukovodilaca. I na kraju, pored onih koji nisu odgovorili manje od 1%, može se reći da je najmanje stručnjaka, svega 2%.

Grafik 6

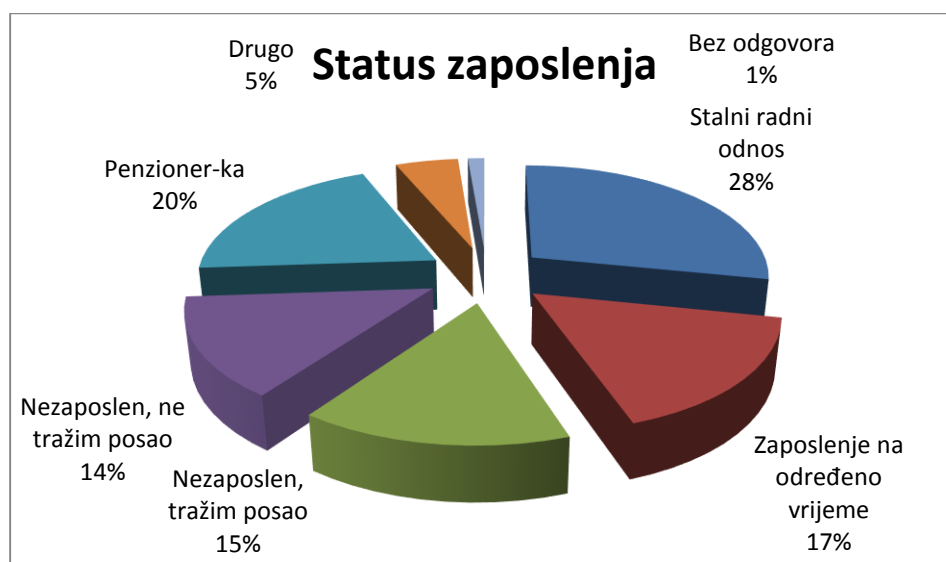

Nezaposlenost među ispitanima je veoma velika, i to vidimo na grafiku 7, čak 47% je nezaposleno. Nakon toga najveći deo je zaposlen u privatno sektoru, i to 26%. U javnom sektoru radi 16%, a nekih 6% je samozaposleno. Pet odsto nije odgovorilo na pitanje gde su zaposleni. Od toga, stalni radni odnos ima svega 28% (Graf.7), penzionera je 20%, a zaposlenih na određeno vrijeme oko 17%. Značajan je broj onih koji su nezaposleni i traže posao 15%, kao i onih koji su nezaposleni i ne traže posao, 14%. Pet odsto ispitanika je kao svoj radni status navelo nešto drugo, nenavedeno ovdje, a jedan odsto je bez odgovora.

Grafik 7

Grafik 8

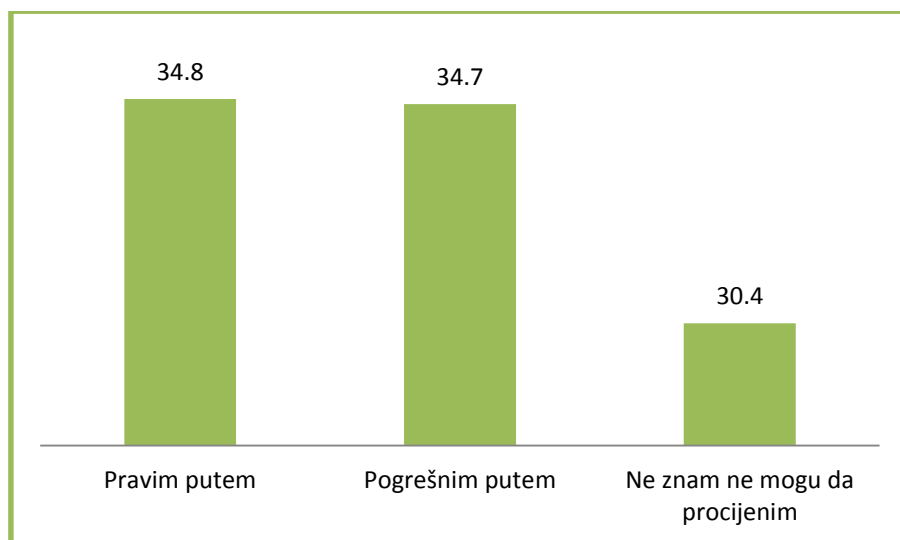
Na kraju predstavljanja socio-ekonomskih karakteristika ispitanika, dajemo podatke iz Tabele 2 o okvirnim mjesečnim prihodima domaćinstava. Prosjek prihoda se kreće između 350 i 500 eura. Najviše je onih koji imaju između 401 i 500 eura (skoro 12%) , kao i onih između 351 i 400 eura, oko 11%. Oko 9% ima prihode između 501 i 600 eura, nešto više od 8% ima između 251 i 300. Dalje, po oko 7% je onih koji imaju: između 201-250, 301-350, 601-700 i 801-1000 eura na mjesečnom nivou. Šest odsto ima oko 701-800 eura, a skoro isto toliko je onih bez ikakvih prihoda. Između 151 i 200 eura ima nešto više od 5%, a 101-150 eura ima oko 4% ispitanika. Svega 3% ima između hiljadu i hiljadu petstotina eura. Dok je onih preko 1500 eura oko 1%, kao

i onih sa 51-100 eura na mjesečnom nivou. Konačno, sa manje od 50 eura je manje od 1%, kao i onih koji nisu odgovorili.

Tabela 2 Prihodi domaćinstva na mjesečnom nivou

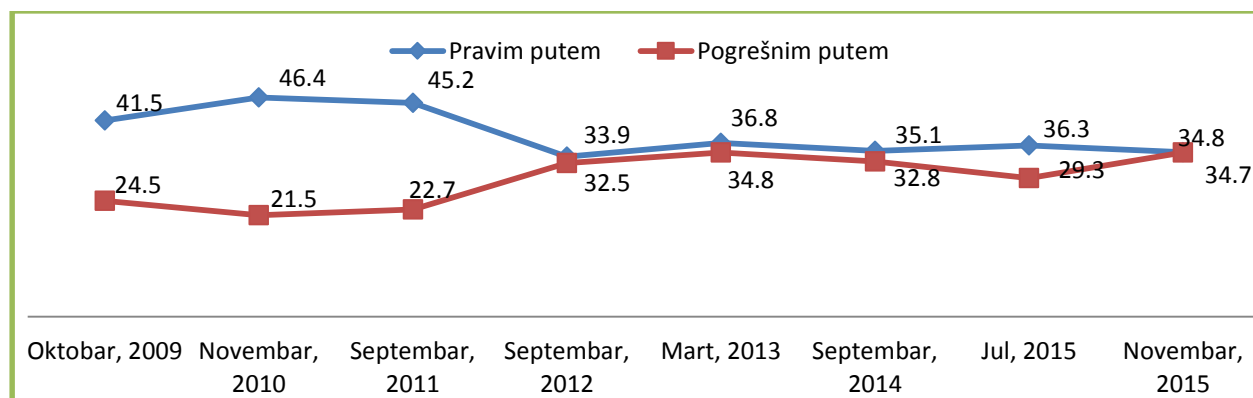
Prihodi	%	Prosjek
Nemamo nikakvih prihoda	5.9	351-400
Manje od 50€	0.5	
51-100€	1.4	
101-150€	4.1	
151-200€	5.7	
201-250€	7.3	
251-300€	8.8	
301-350€	7.1	
351-400€	11.4	
401-500€	11.8	
501-600€	9.4	
601-700€	7.2	
701-800€	6.0	
801-1000€	7.6	
1001-1500€	3.3	
Preko 1500€	1.7	
Bez odgovora	0.8	

Nakon što su predstavljene osnovne socio-demografske karakteristike ispitanika, slijede podaci o stavovima građana. Uopšteno govoreći (Graf.9) građani su vrlo podijeljeni kada je u pitanju stav o tome da li se Crna Gora kreće pravim ili pogrešnim pravcem. Skoro identičan procenat je onih koji smatraju da ide pravim putem, 34%, i onih koji misle da ide pogrešnim putem. I trećina, oko 30% ne zna, ne umije da procjeni.

Komparativno posmatrano (Graf.9), u periodu od oktobra 2009 pa do ovog poslednjeg istraživanja novembra 2015, stav po tom pitanju je oscilirao, ali ne značajno. Relativno značajnija razlika postojala je u periodu oktobar 2009, novembar 2010 i septembar 2011 kada je mišljenje da Crna Gora ide pravim putem prednjačilo sa 41.5, 46% odnosno 45 procenata. Dok je mišljenja da zemlja ide pogrešnim putem bilo oko 24, 21, odnosno 22 odsto ispitanika. Dakle, najveći procenat, i to 46%, onih koji misle da zemlja ide pravim putem, zabeležen je u novembru 2010.godine. Kao što vidimo na grafiku 9, tokom septembra 2012, u martu 2013, septembru 2014, Jul 2015 i trenutnom istraživanju javnog mnjenja taj procenat je skoro pa ujednačen, varirajući od 33 do 36% kada je u pitanju stav o dobrom pravcu kretanja zemlje, i 29 do 34% kada se radi o suprotnom stavu. Konačno, razlika u toku poslednjih četiri meseca je po pitanju ovog stava uočljiva. Prije samo četiri meseca nešto više od 36% ispitanika smatralo je da Crna Gora ide pravim putem, a 29% da ide lošim/pogrešnim putem. Sada, kao što smo već rekli, procenti su skoro izjednačeni po tom pitanju.

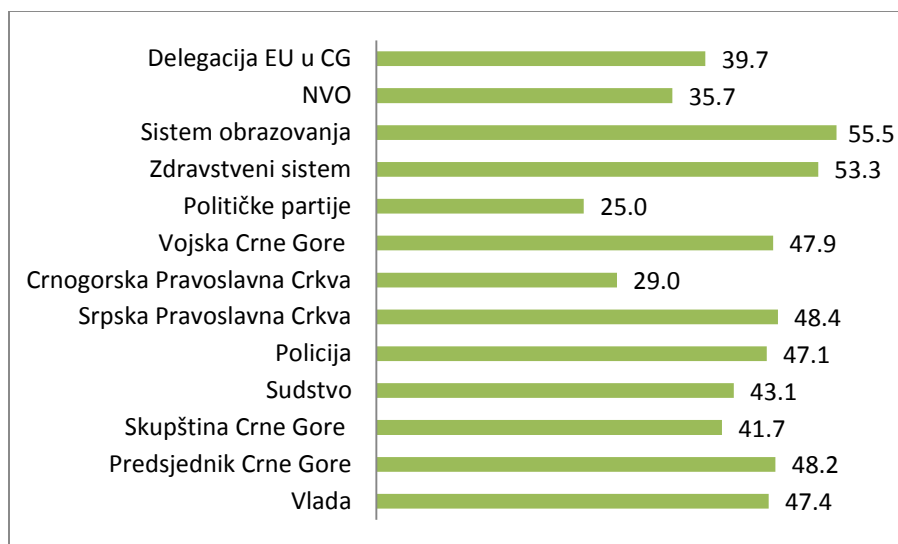
Grafik 9

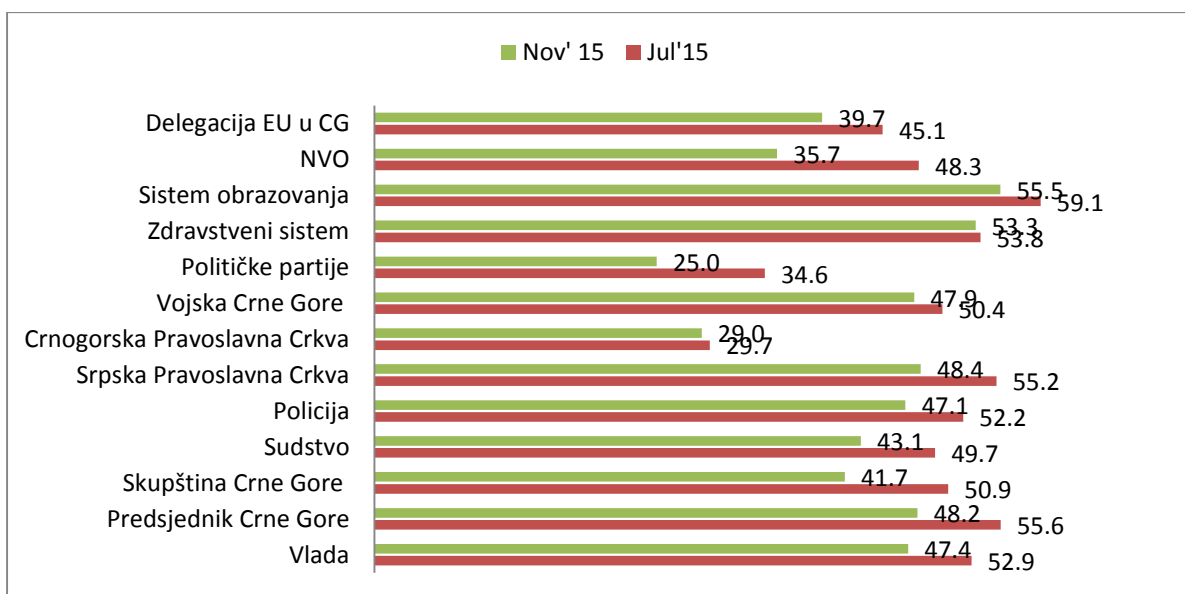
Naredni segment izvještaja odnosi se na stepen povjerenja u institucije republike Crne Gore. U prvom dijelu predstavljamo povjerenje izraženo u Vladu, Skupštinu, Predsjednika, Sudstvo, Policiju, vjerske institucije, NVO... Dok će se drugi dio odnositi specifično na povjerenje vladi, odnosno povjerenje koje ispitanici imaju u ministarstva ponaosob.

Trenutno (Grafik 10) najveće povjerenje ljudi imaju u obrazovni sistem, i to 55.5%. To je manje za oko 4% u poređenju sa julom ove godine (Graf.11), kada je taj procenat iznosio 59.1%. Zatim slijedi poverenje u zdravstveni sistem, oko 53% i ovaj podatak je skoro pa identičan sa poverenjem u julu iste godine (53.8%). Na trećem mjestu, sa zavidnim povjerenjem od oko 48%, je Srpska Pravoslavna Crkva. Prije samo četiri mjeseca povjerenje u ovu instituciju mjerilo se sa oko 55%. Povjerenje u Predsjednika države takođe je u padu u poređenju sa julom 2015.godine, kada je to povjerenje bilo oko 55%, a trenutno je malo više od 48%. Kada je u pitanju vojska Crne Gore, 47.9% ima povjerenje u ovu instituciju. U prethodnom istraživanju taj procenat je iznosio 50.4. Takođe, veliko povjerenje građani imaju u policiju, i to 47.1% njih, što je za oko 5% manje nego prije četiri mjeseca. Vrlo slična je situacija i sa povjerenjem u Vladu Crne Gore. U julu ove godine oko 52% je imala povjerenje u Vladu, dok danas je taj procenat oko 47 odsto. Dalje, u sudstvo sada ima povjerenje oko 43% ispitanika, što je za oko sedam procenata manje nego u julu ove godine. Skupštini vjeruje oko 41% građana, dok je u julu skoro deset odsto više bilo povjerenje u ovu instituciju. Oko 39% ima povjerenje u delegaciju Evropske Unije u Crnoj Gori. Poređenja radi, na grafiku 11, vidimo da je i to povjerenje umanjeno za samo četiri mjeseca, za 6%. Nevladine organizacije imaju povjerenje oko 35% ispitanika, što je za 13% manje nego u julu mjesecu, kada je povjerenje iznosilo oko 48%. Konačno, trenutno najmanje povjerenje prema našim podacima, ispitanici imaju u Crnogorsku Pravoslavnu Crkvu, 29% i u političke partije 25%. Poređenja radi, u julu ove godine, povjerenje u Crnogorsku Pravoslavnu Crkvu mjerilo se gotovo identičnim procentom (29.7%), dok je povjerenje u političke partije opalo u odnosu na jul mjesec, kada je iznosilo oko 34%.

Grafik 10

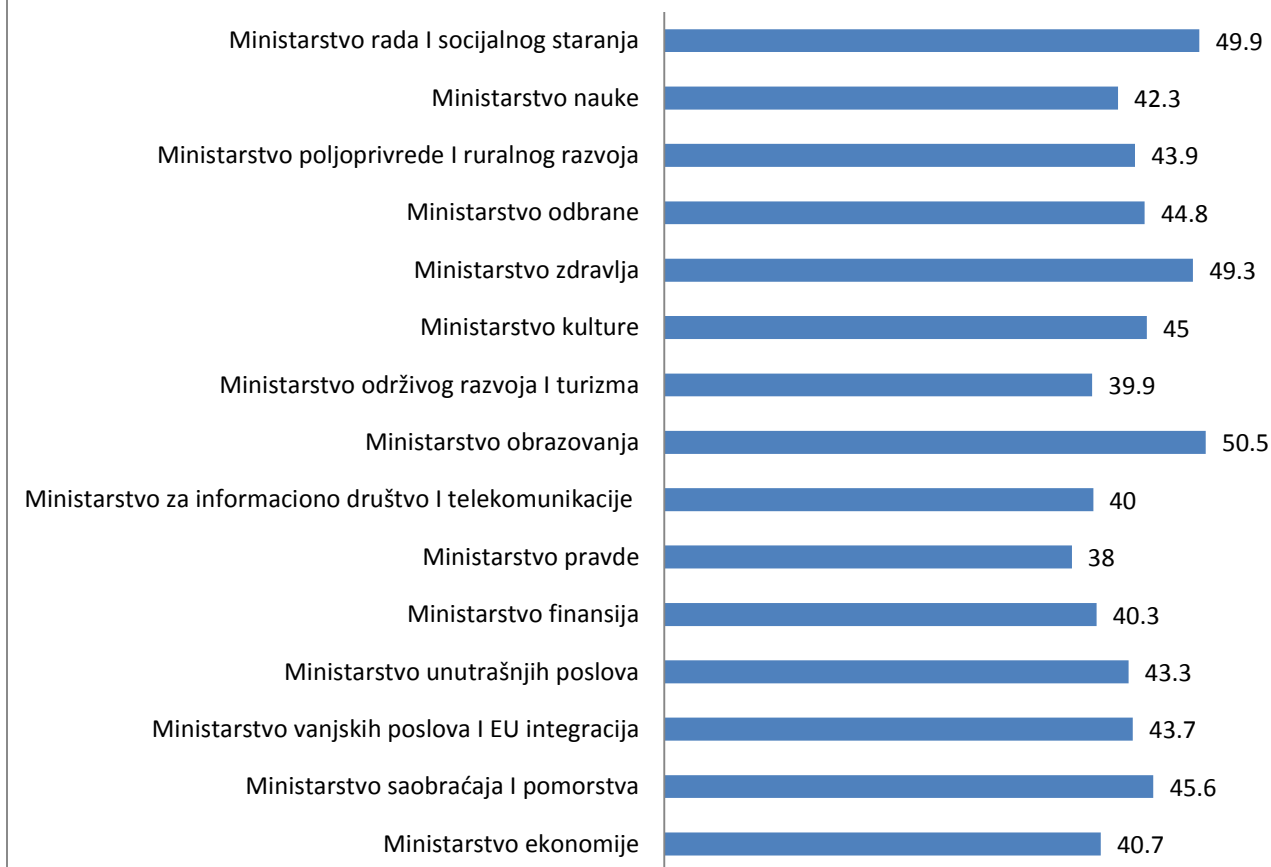
Grafik 11

Kada je riječ o Vladi konkretno, odnosno o ministarstvima, građani su izrazili u kojoj mjeri imaju povjerenje u ministarstva. Da podsjetimo, povjerenje u Vladu trenutno jeste 47%, i u padu je za oko 5% u odnosu na jul ove godine. Na grafikonu 12, ispod, vidimo povjerenje u 15 ministarstva pojedinačno. Kao što se vidi (Graf.12) najveće povjerenje je izraženo u ministarstvo obrazovanja, i to oko 50% ispitanika ima veliko i uglavnom povjerenje u ovo resorno ministarstvo. Zatim slijede ministarstvo rada i socijalnog staranja sa skoro 50%, i ministarstvo zdravlja sa 49.3%. Dalje, u ministarstvo saobraćaja i pomorstva povjerenje ima oko 45.5% građana, kao i u ministarstvo kulture (45%). Skoro 45 procenata je onih sa velikim i umjerenim povjerenjem u ministarstvo odbrane. Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja vjeruje oko 43% ispitanika. Slično toliko ima veliko povjerenje u ministarstvo vanjskih poslova i EU integracija (43.7%), kao i u ministarstvo unutrašnjih poslova (43.3%). Ministarstvo nauke trenutno zavređuje povjerenje oko 42% ispitanika. Sa nekih 40ak odsto povjerenja građana ističu se ministarstvo ekonomije, ministarstvo finansija i ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije. Malo manje od 40%, tačnije 39.9%, građana ima povjerenje u ministarstvo održivog razvoja i turizma. Konačno, najmanje povjerenja građani imaju u Ministarstvo pravde, i taj procenat iznosi 38 odsto.

Grafik 12

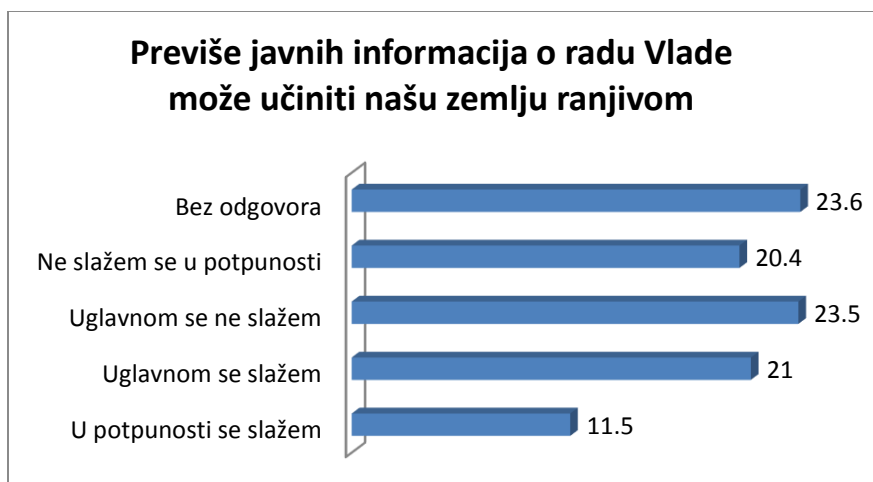
Povjerenje u ministarstva

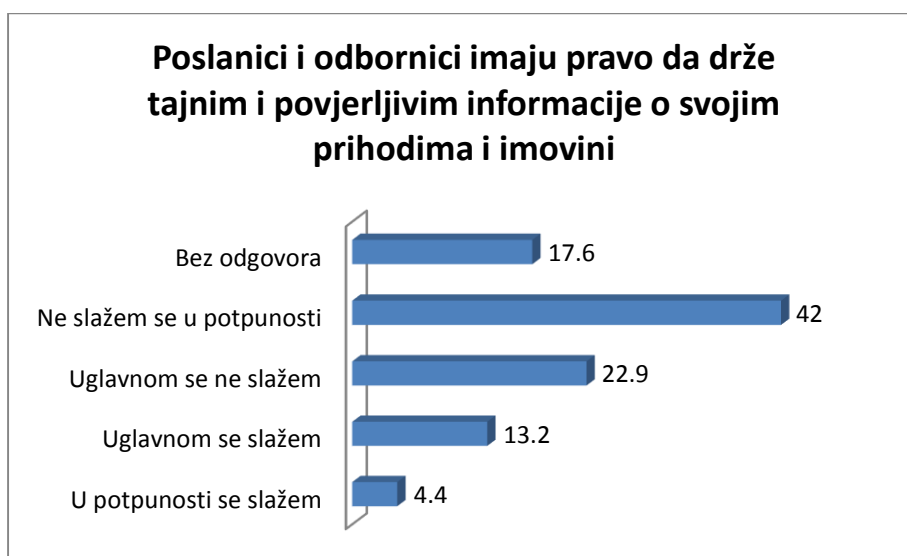
Nakon povjerenja u institucije i organe vlasti, naredni dio se odnosi na javne informacije, iliti informacije od javnog značaja. Slijedeći podaci govore o tome šta građani misle o javnosti informacija, o značaju javnosti informacija ; koliko ih koriste ili smatraju da treba da imaju dostupnost takvim podacima.

Sa konstatacijom (Grafik 13) da previše javnih informacija može učiniti Vladu ranjivom uglavnom nije saglasno oko 26% ispitanika, dok uopšte nije saglasno oko 20% njih. Veliki je dio i neizjašnjenih, oko 26%. Sa ovom tvrdnjom se uglavnom slaže 20%, a u potpunosti se slaže svega nešto više od 11 procenata ispitanih. Dakle, da poslanici i odbornici imaju pravo da drže tajnim podatke o svojim prihodima i imovini (Graf.14), u potpunosti se ne slaže 42%, dok se sa time uglavnom ne slaže oko 22%. Bez odgovora je 17%, dok oni koji se slažu sa ovom konstatacijom zbirno broje oko 16%.

Grafik 13

Grafik 14

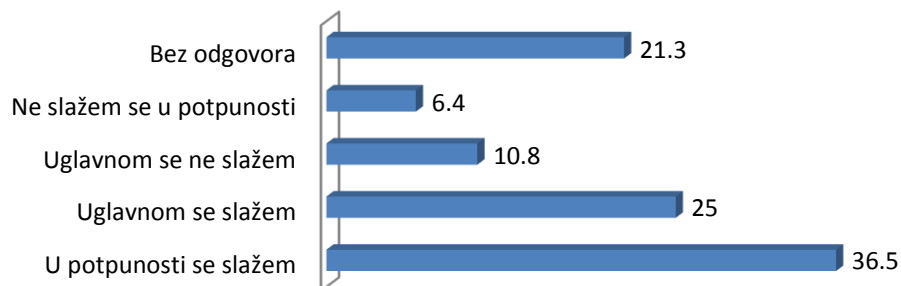

Oko 61% (Graf.15) se slaže sa tvrdnjom da finansijski i tehnički detalji o ugovorima koje Vlada zaključuje, kao i informacije o realizaciji tih ugovora, treba da budu dostupni javnosti. Dok je bez odgovora na ovo pitanje čak 21%, nekih 10% se uglavnom ne slaže sa ovim stavom, a oko 6% se u potpunosti ne slaže.

Na grafiku 16, prikazana je mjera saglasnosti sa tvrdnjom da radi pravičnog zapošljavanja u javnoj upravi, podaci o etničkom porijeklu i vjerskom opredeljenju treba da budu prikupljeni. Najviše je neizjašnjenih, oko 24%. Sa ovom tvrdnjom uglavnom je saglasno oko 22%, u potpunosti nesaglasno 18.9%, dok u potpunosti saglasnih je 18.3%, a 15% uglavnom nesaglasnih.

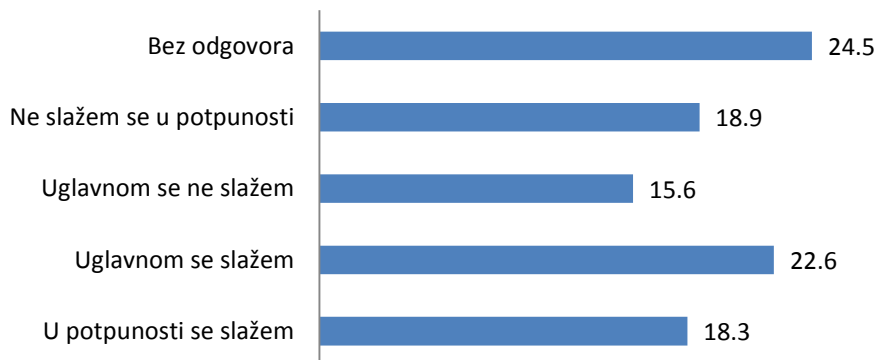
Grafik 15

Svi finansijski i tehnički detalji o ugovorima koje vlada zaključuje, kao i informacije o realizaciji tih ugovora, treba da budu dostupne javnosti

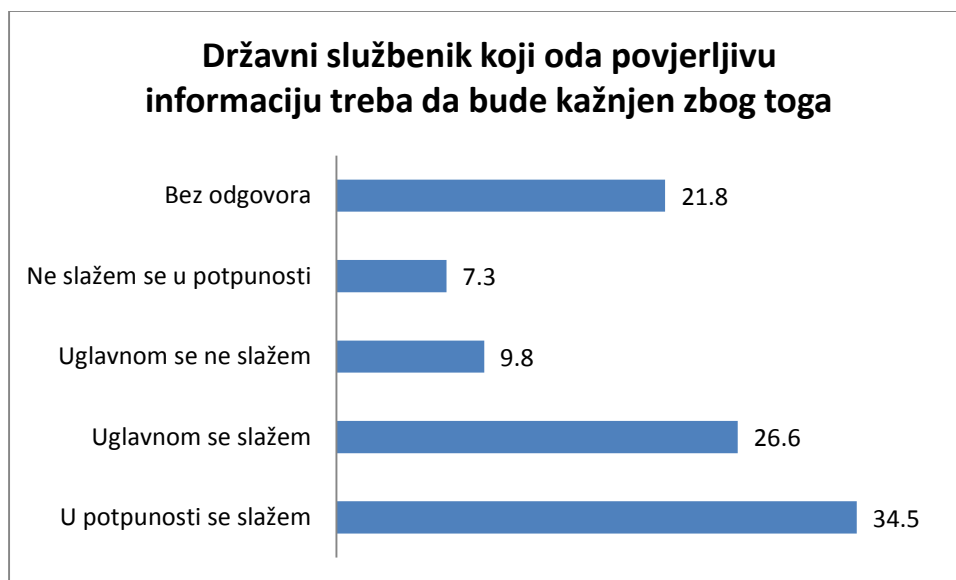
Grafik 16

Radi pravičnog zapošljavanja u javnoj upravi, podaci o etničkom porjeklu i vjerskom opredeljenju treba da budu prikupljeni

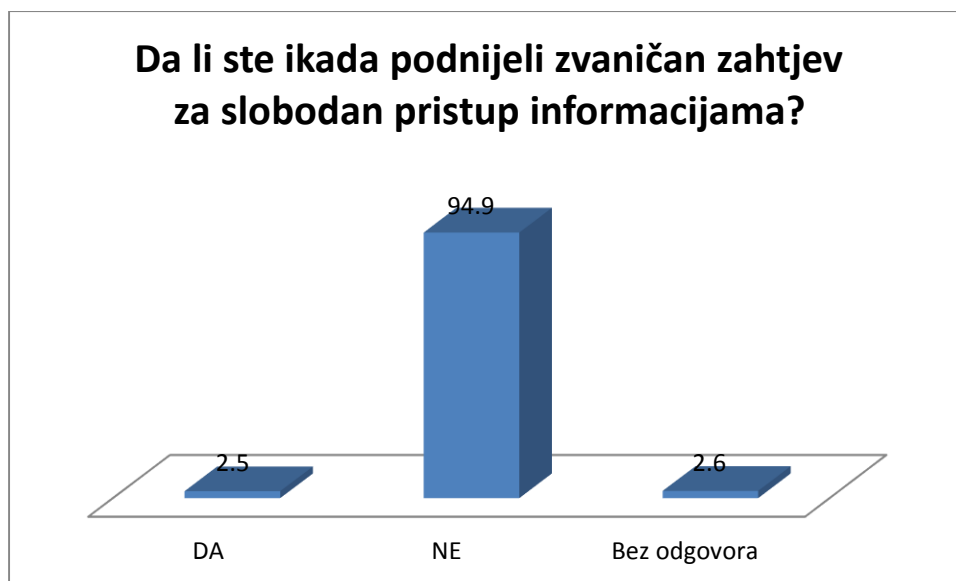
Na kraju ovog dijela (Graf.17) je pitanje o ne/saglasnosti sa tvrdnjom da službenik koji oda povjerljivu informaciju treba da bude kažnjen. Najveći dio se slaže sa ovom konstatacijom, i to 34.5% je saglasno u potpunosti, a 26.6% uglavnom saglasnih. Oko 21% nije dalo odgovor, dok je nesaglasnih 9.8% uglavnom neslažući se, i 7.3 onih koji u potpunosti ne podržavaju ovakav stav.

Grafik 17

Prema podacima vidljivim na grafiku 18, građani u najvećem broju slučajeva nikada nisu podnijeli zahtjev za slobodan pristup informacijama, čak 94.9% nije to nikada učinilo. Samo je nekih 2.5% iskoristilo svoje pravo za pristup javnim informacijama, na način da podnose zahtjev, dok 2.6% nije ni odgovorilo na ovo pitanje.

Grafik 18

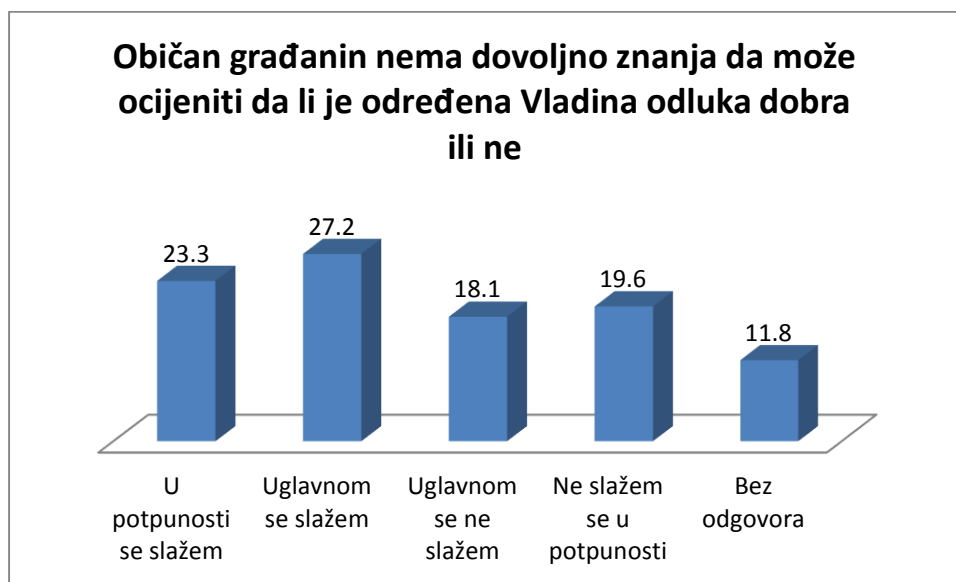
Od tih 2% koji su nekada podnijeli zahtjev za pristup informacijama od javnog značaja (tabela 3), oko hiljadu je to učinilo to nikada nije učinilo do sada ; jedanput je podnijelo zahtjev sedam ispitanika, dvaputa njih šest, a triputa je zahtjev podnijelo četiri ispitanika. Osam, deset, i 100 puta je to učinio svega jedan ispitanik. Konačno, najveći dio se ne sjeća kad je to pravo iskoristio poslednji put.

Tabela 3 Koliko puta ste podnijeli zvaničan zahtjev za Slobodan pristup informacijama?

Koliko puta?	Broj ispitanika	%
1	7	0.7
2	6	0.6
3	4	0.4
8	1	0.1
10	1	0.1
100	1	0.1
Nisam nikada	1012	98

U daljem dijelu, navodimo šta građani misle koliko su sami sposobni da ocijene odluke Vlade, da li je poslanicima delegirana odgovornost za obavljanj javnih poslova od strane građana ; šta misle o lobiranju ; javnim raspravama na lokalnom nivou i blogovima, internet komentarima kao oslikavanju mišljenja javnosti. Na grafiku broj 19 vidimo da je najviše onih koji se slažu sa tvrdnjom da običan grđanin može ocijeniti odluke vlada, odnosno da ima dovoljno znanja za to (27% uglavnom se slaže, a 23% se u potpunosti slaže). Oko 19% misli da uopšte nije tako, a 18% da je uglavnom ova tvrdnja u skladu sa njihovim mišljenjem. Dok je oko 11% neizjašnjenih po ovom pitanju.

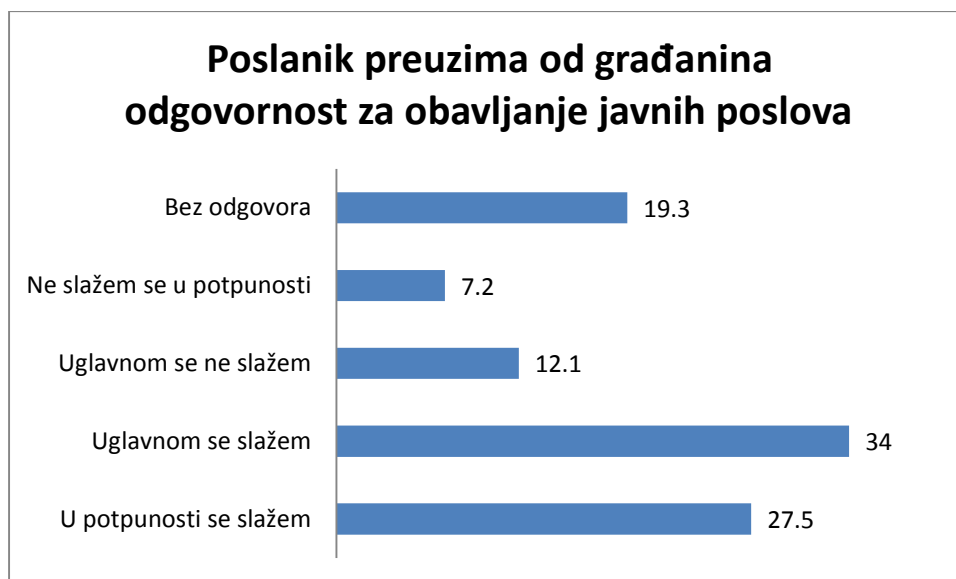
Grafik 19

Što se tiče toga (Graf.20) da li poslanici preuzimaju od građana odgovornosti za obavljanje javnih poslova opet najveći dio je saglasan sa navedenom tvrdnjom. Čak 34% se uglavnom, a

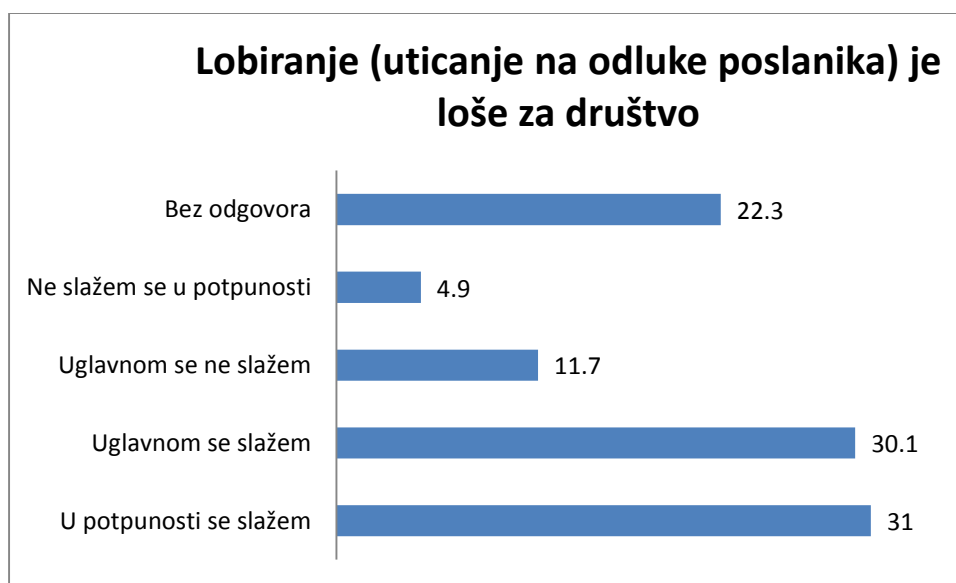
27.5% u potpunosti slaže sa tvrdnjom. Onih koji nisu saglasni sa tvrdnjom je oko 19%, a bez odgovora isto toliko.

Grafik 20

Da je lobiranje, iliti uticanje na odluke narodnih poslanika, loše za društvo misli većina. Oko 31% se u potpunosti slaže sa tim, a 30% uglavnom. Bez odgovora je 22%, dok se sa tim mišljenjem uglavnom ne slaže 11.7% i uopšte ne slaže 4.9% ispitanika.

Grafik 21

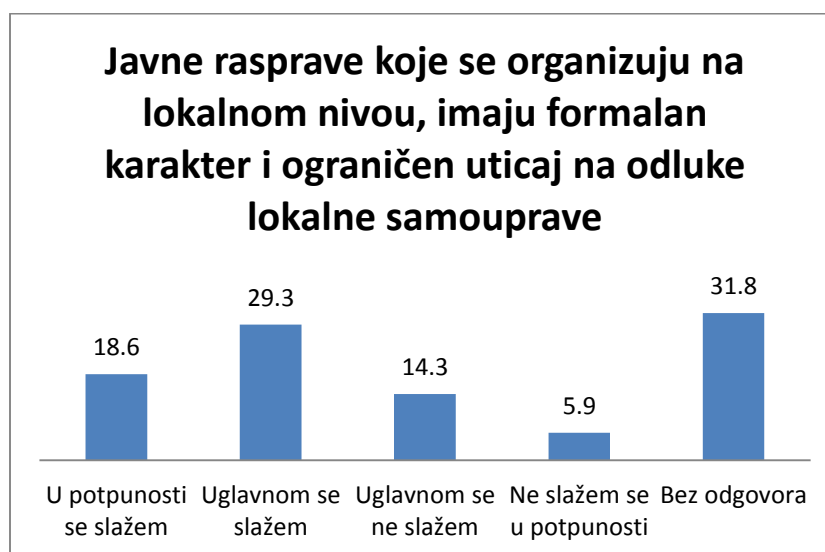

Kada se radi o javnim raspravama na lokalnom nivou (Graf.22), najviše građana nije dalo mišljenje o tome 31%. Ipak, veliki broj smatra da takve rasprave imaju samo formalan karakter i

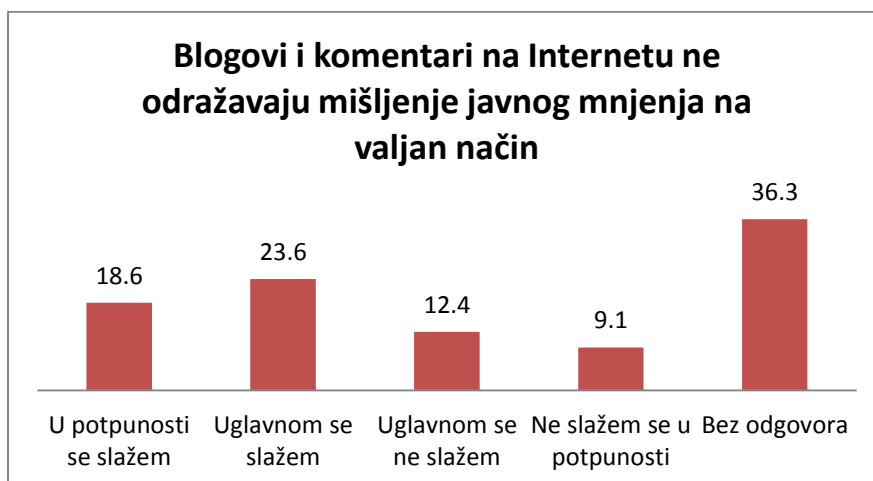
ograničen uticaj na odluke u lokalnoj samoupravi. 29% se uglavnom slaže sa tom tvrdnjom, a 18% u potpunosti. Ovaj podatak je indicacija nepovjerenja građana da oni u lokalnoj samoupravi mogu uticati na donošenje odluka. Dalje, 14% se uglavnom ne slaže sa tvrdnjom, dok se uopšte ne slaže skoro 6%.

Da blogovi i komentari na Internetu ne odražavaju stvarno mišljenje javnosti (Graf.23) uglavnom se slaže oko 23%, a u potpunosti se slaže oko 18%. Uglavnom se ne slaže sa tvrdnjom oko 12%, a u potpunosti 9% ispitanika. Ipak, najviše je onih koji nisu odgovorili i to oko 36%.

Grafik 22

Grafik 23

Predstojeći segment izvještaja posvećen je podacima i stavovima o demonstracijama i uticaju, odnosno stavu o potencijalnom najjačem načinu uticaju na odluke Vlade. Građani su iskazali

stavove o tome koliko određene institucije i organizacije, prema njihovom mišljenju, mogu uticati na to kako i kakve odluke Vlada republike Crne Gore donosi.

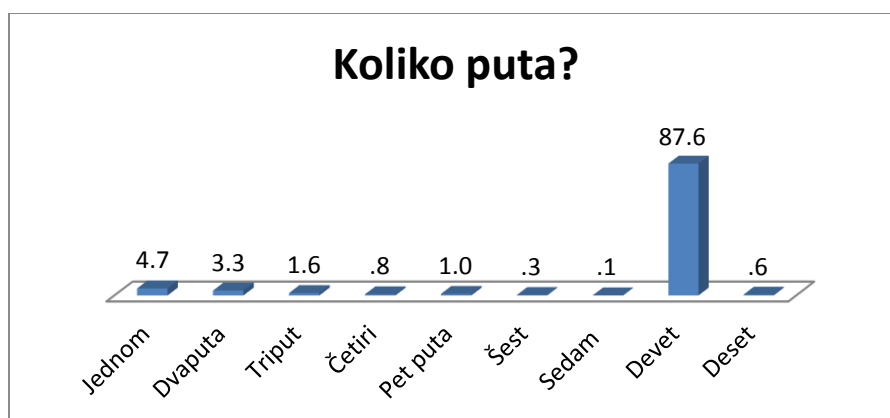
Prvo, na grafiku 24 ispod vidimo da 81% ispitanika nije nikad učestvovalo na demonstracijama ili uličnim protestima, dok je 16% onih koji jesu učestvovali. Bez odgovora je 3%.

Grafik 24

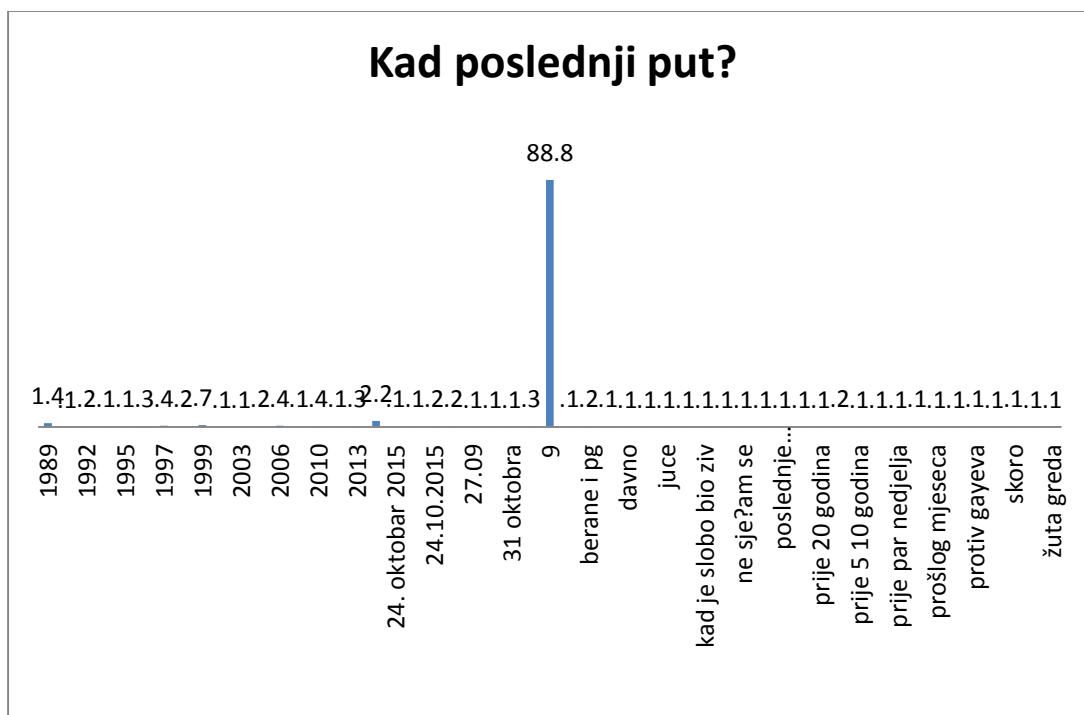

Od onih koji jesu učestvovali nekada u protestima ili demonstracijama, većina je to učinila devet puta, i to u 87% slučajeva. Samo jednom je to uradilo skoro 5%, dvaputa 3%, dok je oko 1% učestvovalo po tri puta i po pet puta. Po manje od jedan procenat je ispitanika koji su učestvovali 4, 6, 7 i 10 puta. Ispitanici (graf.26) u najvećem broju, 88% ne znaju tačno kad su poslednji put učestvovali u takvoj vrsti aktivnosti.

Grafik 25

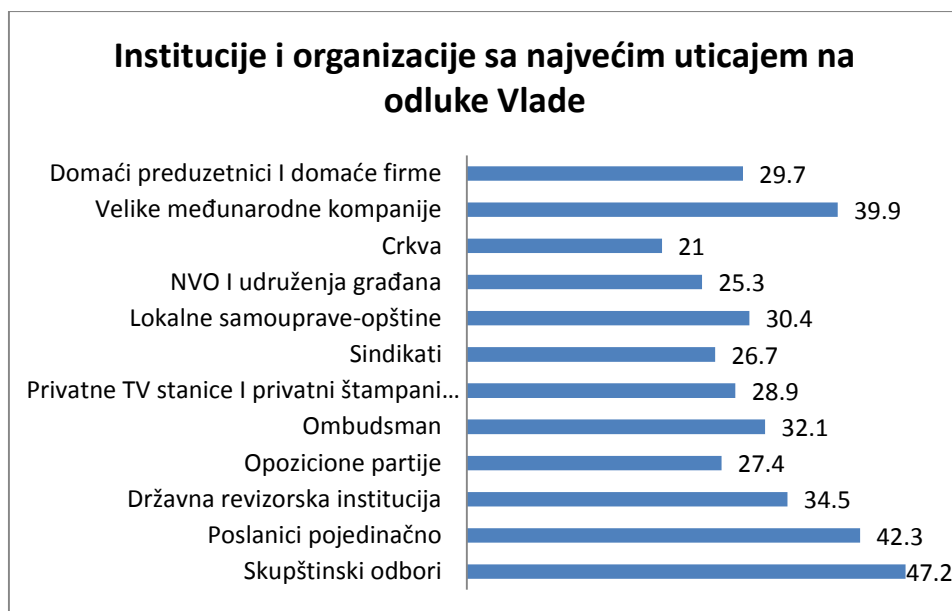

Grafik 26

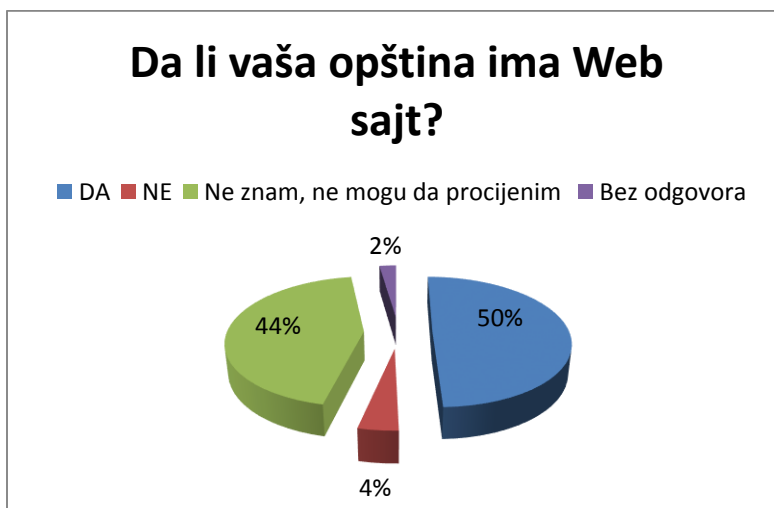
Razne organizacije i institucije mogu da imaju manji ili veći uticaj na rad Vlade, odnosno na odluke koje vlast donosi. Slijedi prikaz stavova o tome koje institucije i organizacije, prema mišljenju građana, imaju najveći uticaj na odluke vlade. Kao što se može vidjeti na grafiku 27, građani misle da najveći uticaj na Vladu, odnosno na odluke Vlade imaju skupštinski odbori, i to misli oko 47%. Zatim, 42% misli da najveći uticaj imaju poslanici pojedinačno. Time građani pokazuju da ipak oni za koje su glasali, odnosno kojima su delegirali vlasti i koji ih predstavljaju u narodnom parlamentu imaju najveću moć i da utiču na obrazovanje politike i odluka. Takođe, 39% misli da su vrlo uticajne međunarodne korporacije, a 34% da veliki uticaj na vladine odluke ima državna revizorska institucija. Da značajan uticaj ima ombudsman misli 32%, a oko 30% misli da uticaj imaju opštine, iliti lokalne samouprave. Veliki uticaj imaju domaći preduzetnici i firme misli oko 29%, a skoro 29% misli da to čine privatne tv stanice i privatni štampani mediji. Nešto više od 27% tvrdi da najveći uticaj imaju opozicione partije, malo više od 26% da sindikati imaju uticaj, dok oko 25% kaže da Nevladine organizacije I udruženja građana imaju uticaj na vladine odluke. Najmanji uticaj prema mišljenju ispitanika ima crkva, i to oko 21%.

Grafik 27

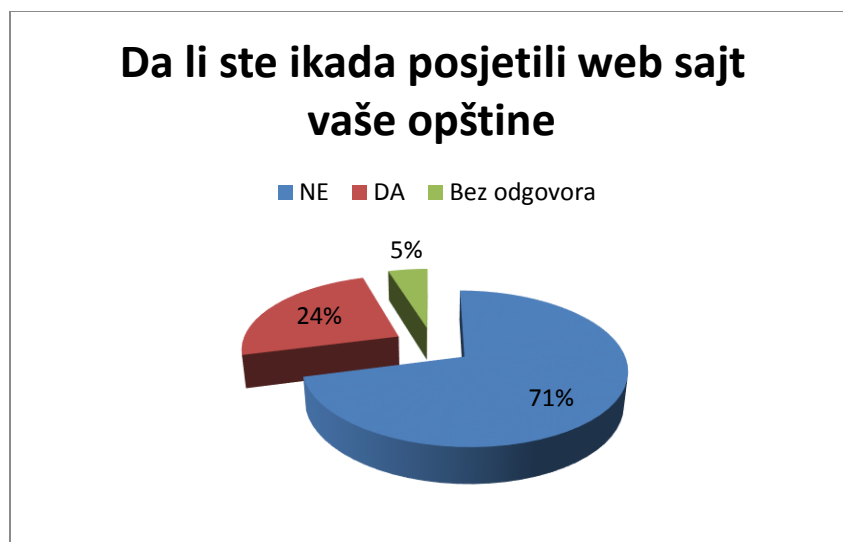

Na koji način se građani informišu o svojoj opštini, odnosno da li koriste Internet u te svrhe. Te koliko građani koriste informacije koje se plasiraju na web stranicama njihovim opština, i koji su razlozi zbog kojih koriste web sajt opštine biće predstavljene u narednim grafikovima i paragrafima. Na grafiku 28 vidimo da 50% tvrdi da njihova opština ima svoju web stranicu ; 44% ne zna, a 4% tvrdi da nema web sajt. Dva procenta je bez odgovora. Takođe (Graf.29), 71% nije nikad posjetilo opštinsku web stranicu, dok 24% jeste, a 5% nije odgovorilo na pitanje.

Grafik 28

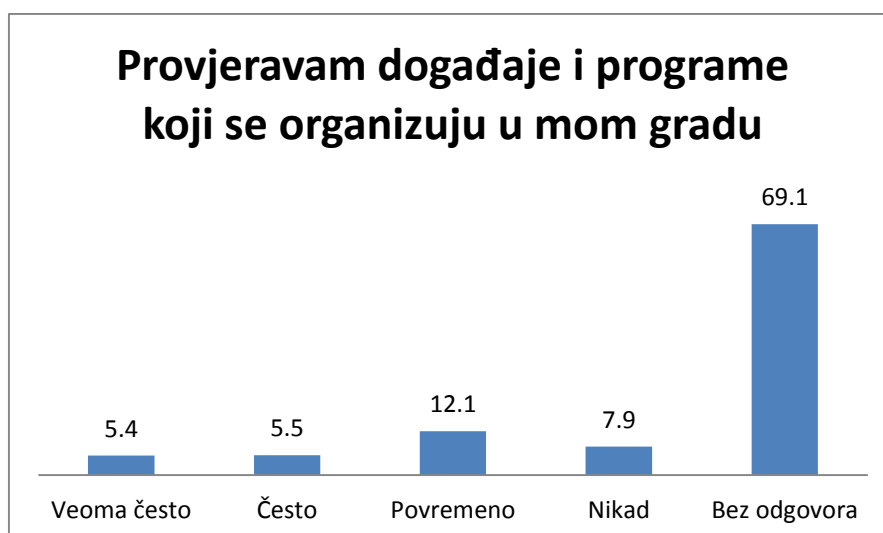
Grafik 29

Ukoliko su koristili, odnosno posjećivali, web sajt svoje opštine u nastavku slijede razlozi zbog kojih su građani odlazili na web stranicu opštine. Uglavnom, veoma slaba i neodređena je upotreba web sajta opštine za različite svrhe. Na najveći deo pitanja o konkretnoj upotrebi sajta, nije bilo odgovora.

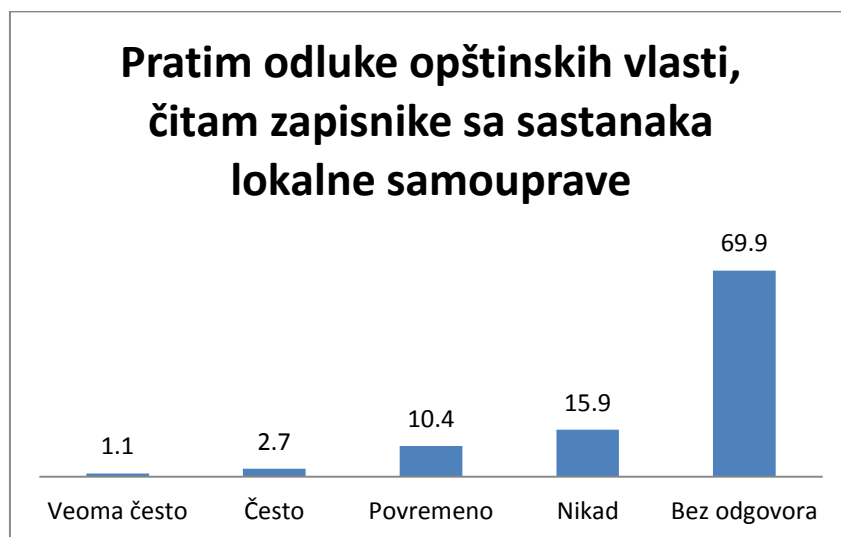
Grafik 30 prikazuje je oko 12% povremeno putem sajta provjeravalo događaje i programme koji se organizuju u njihovom gradu. Nešto više od 7% nikad u te svrhe nije koristilo sajt, a po 5% je onih koji su veoma često i često koristili web sajt za provjeru događaja i programa koji se organizuju u opštini. Ipak najviše je onih koji nisu dali odgovor na ovo pitanje.

Grafik 30

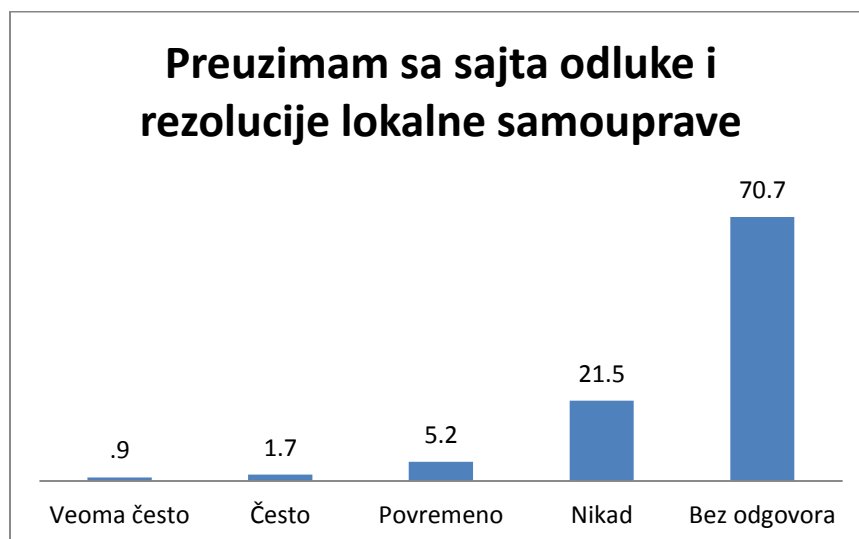

Opet, (Graf.31), najviše je neizjašnjenih, i kada je u pitanju praćenje odluka opštinskih vlasti i čitanje zapisnika lokalne samouprave, i to skoro 70%. Skoro 16% nikada u ove svrhe nije koristilo sajt opštine, desetak odsto povremeno, a veoma često i često nekih 3%. Slično je i sa preuzimanjem odluka lokalne samouprave sa sajta opštine, (Graf.32), gdje je opet najviše izostajućih odgovora (70%), dok 21.5% nikada za ove svrhe nije ulazilo na sajt opštine. Povremeno je to činilo 5.2%, često 1.7%, a veoma često manje od jednog procenta.

Grafik 31

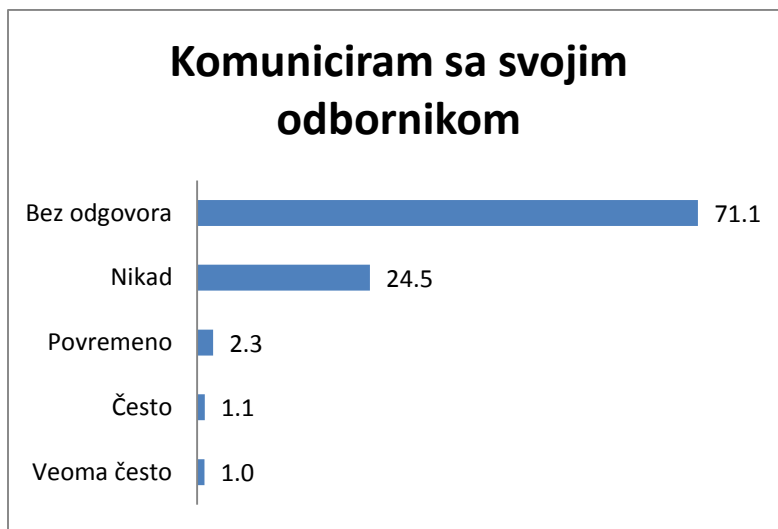
Grafik 32

Radi komuniciranja sa svojim odbornikom (Graf.33) 24% nikada nije koristilo u navedenu svrhu sajt opštine, dok je to povremeno činilo oko 2%, često i veoma često po 1%. Naravno, bez

odgovora je najviše, i to 71%. Što se tiče komunikacije sa službenicima (Graf.34), i dostavljanja komentara i primjedbi sekretarijatima i službenicima, 22% nikada u te svrhe nije posjetilo opštinski sajt ; povremeno je to činilo 4.5%, 1.8 često, a manje od 1% veoma često je za primjedbe i komentare koristilo sajt opštine. Opet, bez odgovoraje najviše, odnosno oko 71%.

Grafik 33

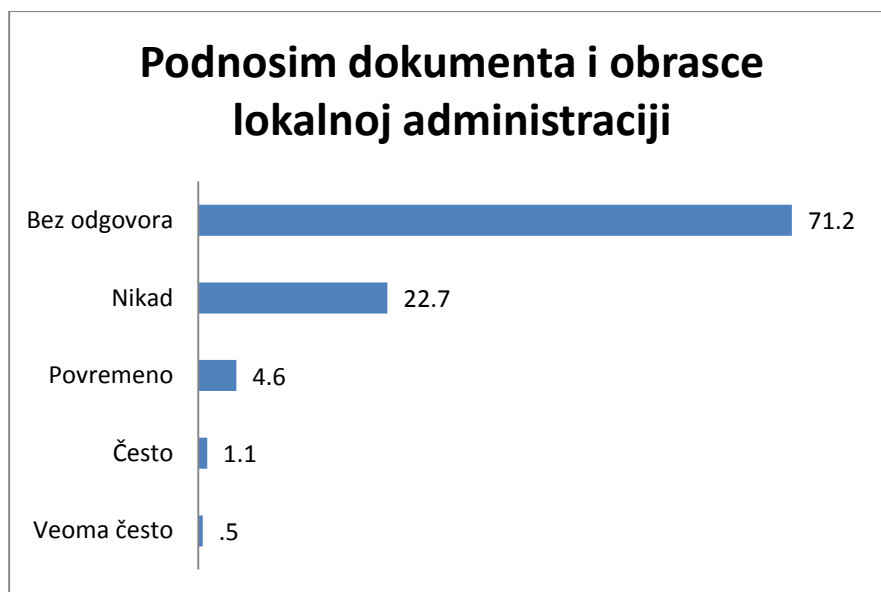

Grafik 34

Na kraju, (Graf.35) vrlo slično kao i u prethodnim aktivnostima, oko 70% nije odgovorilo da li koristi web sajt opštine za podnošenje dokumenata i obrazaca lokalnoj administraciji. Oko 22% to nikad nije činilo putem sajta, nešto više od 4% je to povremeno činilo, dok često 1% I manje od 1% veoma često je z ate aktivnosti koristilo web sajt.

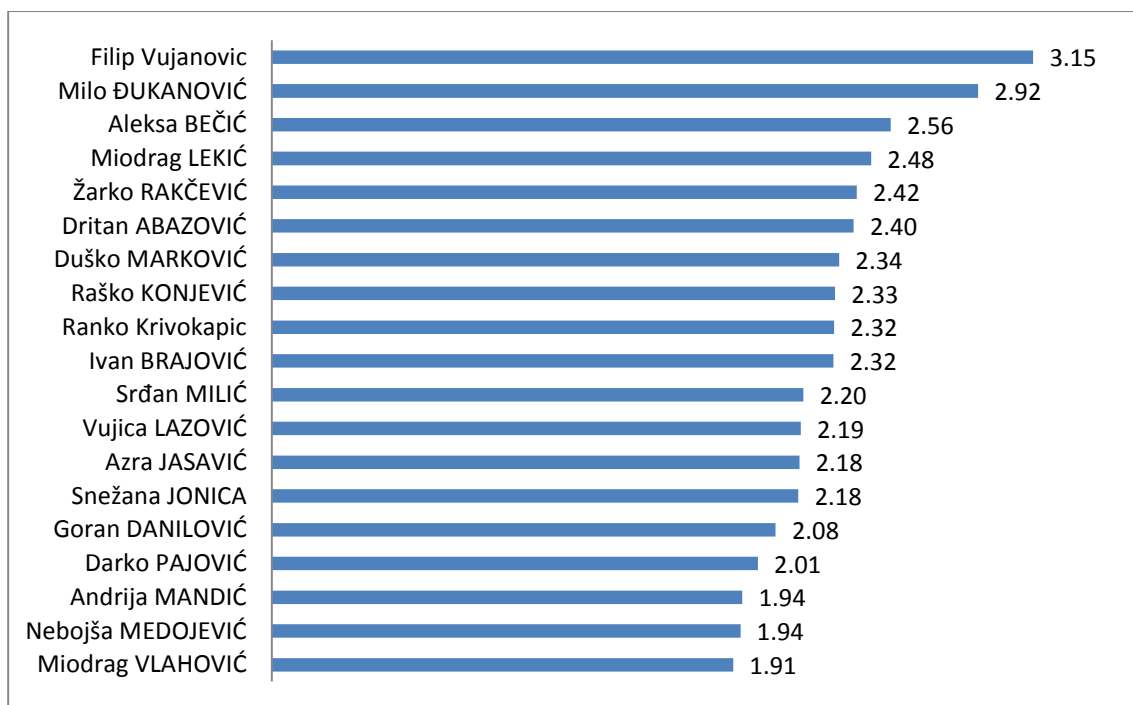
Grafik 35

Poslednji dio istraživanja odnosi se na ocijene političara i partija, odnosno na potencijalnu izbornu odluku ispitanika između postojećih političkih aktera. Takođe, biće predstavljeni stavovi o članstvu u međunarodnim organizacijama kao što su Evropska Unija i NATO, kao i stavovi o međunarodnoj politici Crne Gore. Konačno, poslednjih par pitanja odražavaju stav o skorašnjim protestima organizovanim od strane opozicije.

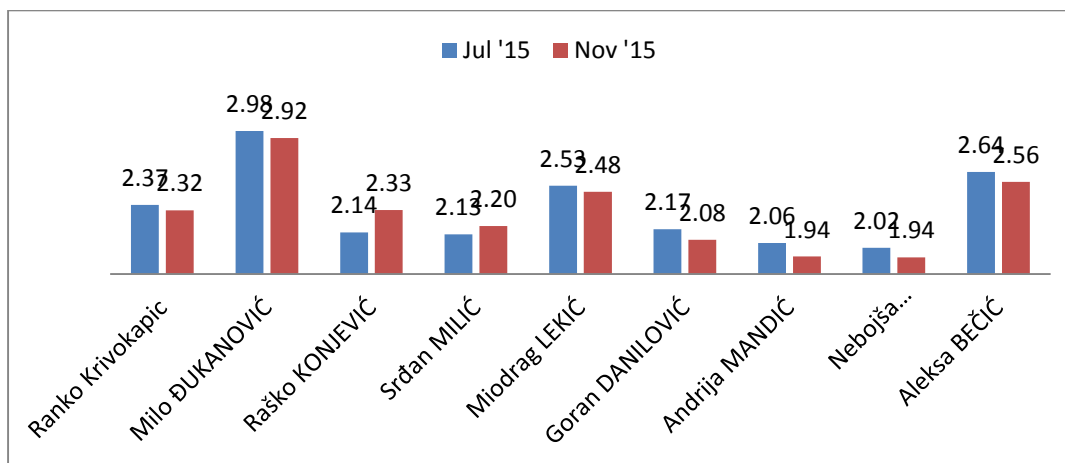
Kada su u pitanju ocijene i/ili popularnost političara (Graf.36), vidimo da je najveću prosječnu ocjenu (od 1 do 5) dobio trenutni predsjednik države Filip Vujanović, i to 3.15. Slijedi ga premijer Milo Đukanović sa 2.92 ; zatim Aleksa Bečić sa prosječnom ocjenom 2.56 i Miodrag Lekić sa 2.48 prosječnom ocjenom. Dalje, Žarko Rakčević u prosjeku je dobio ocjenu 2.42, Dritan Abazović 2.40 ; Duško Marković 2.34 ; Raško Konjević 2.33. Istu prosječnu ocjenu, 2.32, imaju predsjednik parlamenta Ranko Krivokapić i Ivan Brajović. Lider SNP-a Srđan Milić ima 2.20 srednju ocjenu, a Vujica Lazović 2.19. Identičnu srednju ocjenu dobile su Azra Jasavić i Snežana Jonica, i to po 2.18. Goran Danilović ima 2.08, a lider Pozitivne Darko Pajović 2.01; Andrija Mandić i Nebojša Medojević imaju prosječnu ocjenu 1.94. I konačno, Miodrag Vlahović u prosjeku je ocijenjen sa 1.91.

Grafik 36

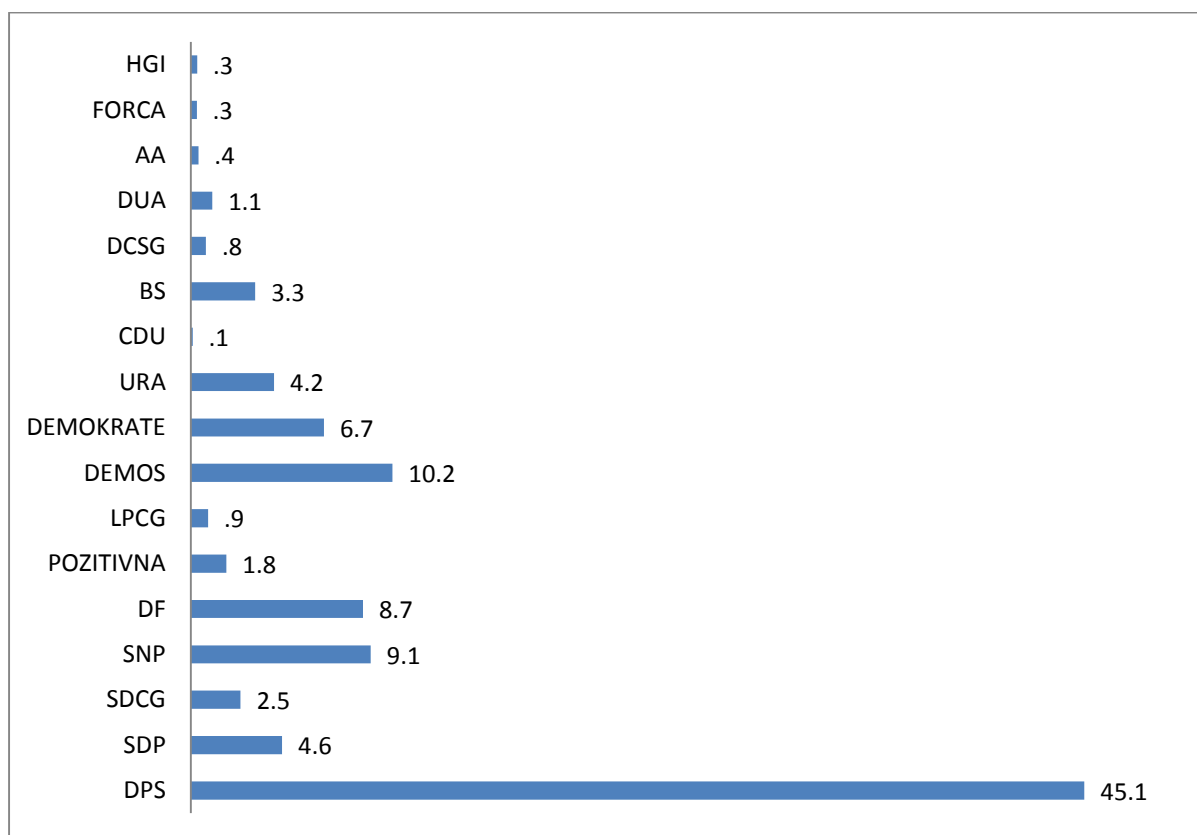
U poređenju sa istraživanjem, odnosno ocjenama, iz jula 2015 (Graf.37), nema drastičnih odstupanja. Porast, iako vrlo mali, zabilježen je u ocjenama Raška Konjevića koji je u julu imao 2.14, a sada ima 2.33 prosječnu ocjenu. Takođe Srđan Milić sa 2.13 u julu, na 2.20 u novembru. Što se ostalih tiče, zabilježen je vrlo mali pad u ocjenama. Milo Đukanović je sa 2.98 u julu, pao na 2.92 sada ; Aleksa Bečić sa 2.64 na 2.56 ; Miodrag Lekić sa 2.53 na 2.48 ; Ranko Krivokapić sa 2.37 u julu ove godine na 2.32 sada u novembru. Takođe, Goran Danilović sa 2.17 na 2.08, Andrija Mandić sa 2.06 pre četiri mjeseca, na 1.94 trenutnih. I Nebojša Medojević sa 2.02 na 1.94 u novembru 2015.godine.

Grafik 37

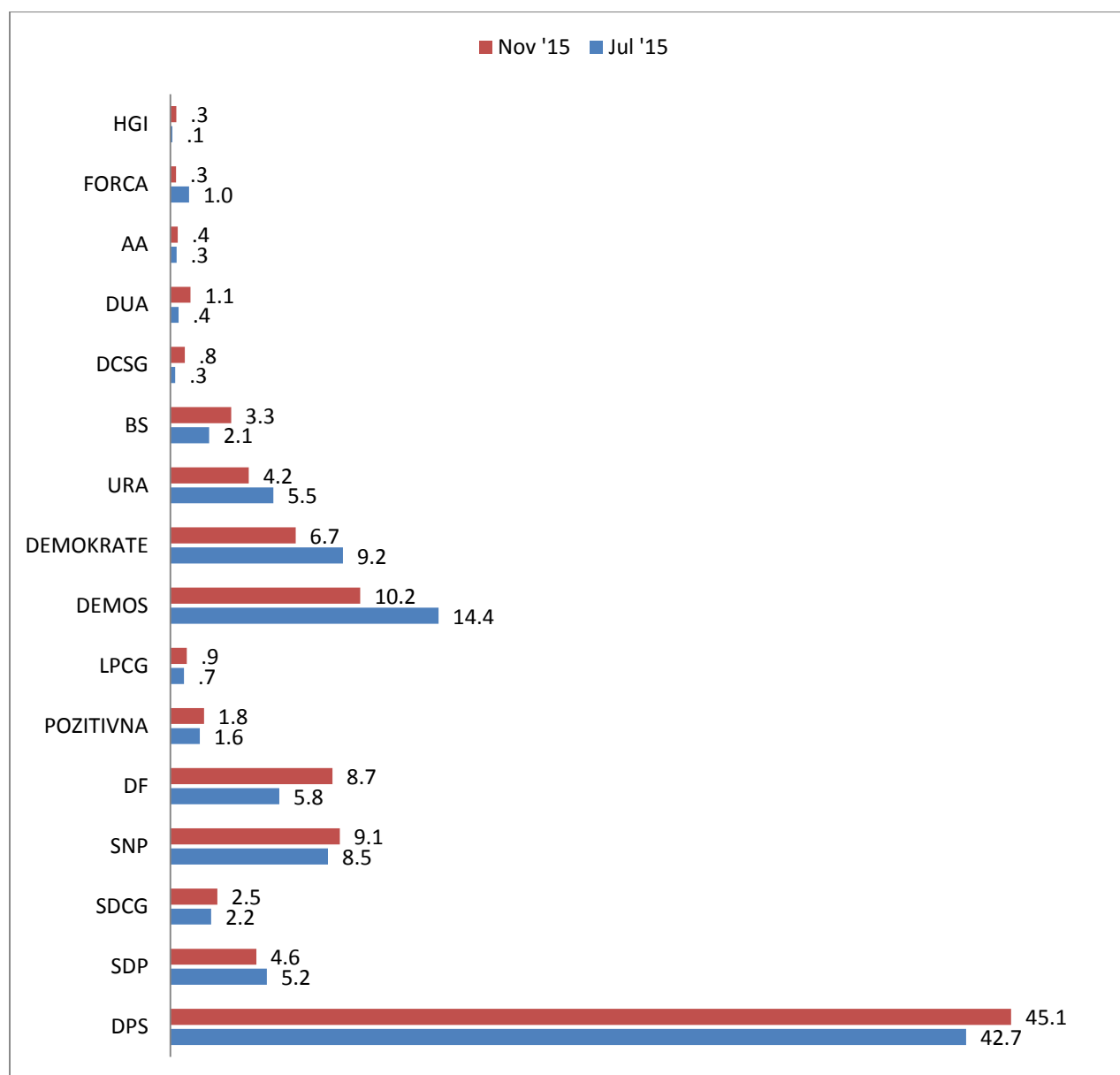
Što se tiče izborne odluke, ukoliko bi izbori bili održani slijedeće nedelje građani su naznačili za koga bi u tom slučaju vjerovatno glasali. Grafik 38, prikazuje potencijalnu izbornu odluku ispitanika. Prema tome, vidimo da ukoliko bi izbori bili naredne nedelje, 45% bi glasalo za Demokratsku Partiju Socijalista (DPS), 10.2% bi glasalo za DEMOS, 9,1% za SNP, a 8.7% za Demokratski Front. Dalje, 6.7% bi glasalo za Demokrate, 4.6 odsto bi dobila SDP, a za URU bi glasalo 4.2% ispitanika. Bošnjačka stranka bi osvojila 3.3%, SDCG 2.5%, a Pozitivna Crna Gora 1.8% i Demokratska Unija Albanaca 1.1%. Manje od jedan odsto ispitanih bi glasali za Liberalnu Partiju Crne Gore, Albansku Alterantivu, te Forcu , zatim Hrvatsku Građanasku Inicijativu i Crnogorsku Demokratsku Uniju (CDU).

Grafik 38

Kada se podaci iz grafika 38 uporede sa podacima iz istraživanja od prije samo četiri mjeseca, vidi se da (Graf.39), DPS bilježi rast u odnosu na jul ove godine, za oko 2.5% ; DF bilježi rast za oko 3% od jula do novembra ; Takođe SNP u ovom periodu porast ima za 1% i BS otprilike isto toliko. Pad u odnosu na jul ove godine, bilježe DEMOS sa 4% pada, Demokrate koje su smanjili rezultat sa 9.2% na 6.7% ; URA sa 5.5 u julu na 4.2 sada i SDP sa 5.2 u julu mjesecu na 4.6 trenutnih i Forca sa 1% na 0.3%.

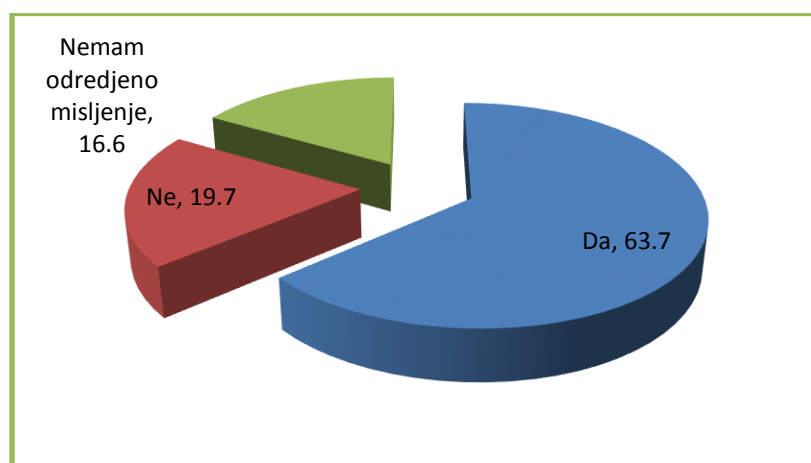
Grafik 38

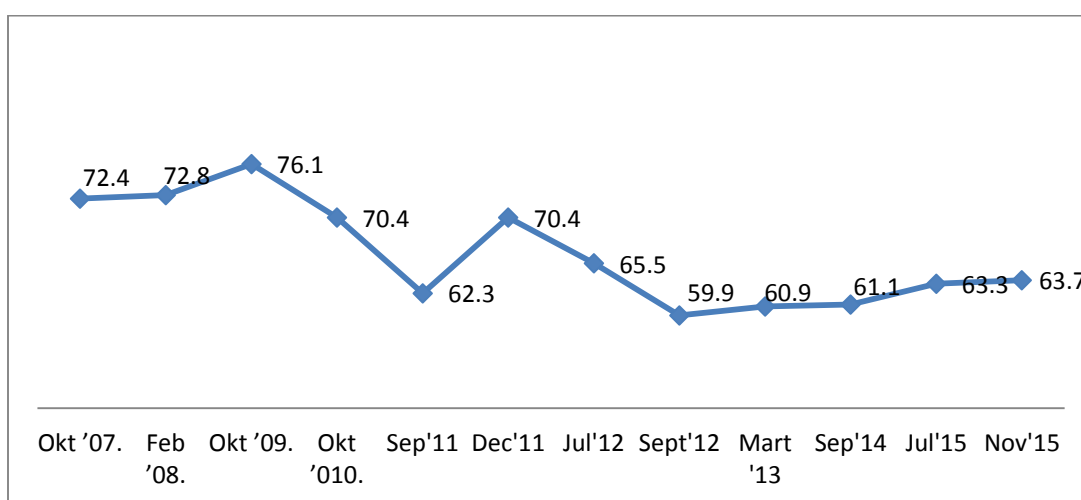
Članstvo u međunarodnim organizacijama, naročito NATO-u i Evropskoj Uniji je uvijek diskutabilna tema za javnost. U narednih par grafika vidjećemo trenutno mišljenje javnosti o tome da li bi podržali članstvo Crne Gore u ovim organizacijama i šta od toga Crna Gora, prema mišljenju građana može da ima dobro/loše.

Grafik 39 govori o tome da li građani misle da Crna Gora treba da bude članica Evropske Unije. Kao što se vidi, većina od 63% je za članstvo, dok je 19% protiv, a 16% nema mišljenje. U poređenju sa prethodnim istraživanjima (Graf.40), najveća podrška članstvu bila je 2009.godine, nakon čega je pala 2010.na 72.4% i 2011.godine na skoro isti procenat kao danas, 62.3%. Od decembra 2011. kada je podrška bila oko 70%, podrška je rasla u narednih par godina između 59% u septembru 2012 i 63% koliko iznosi danas.

Grafik 39

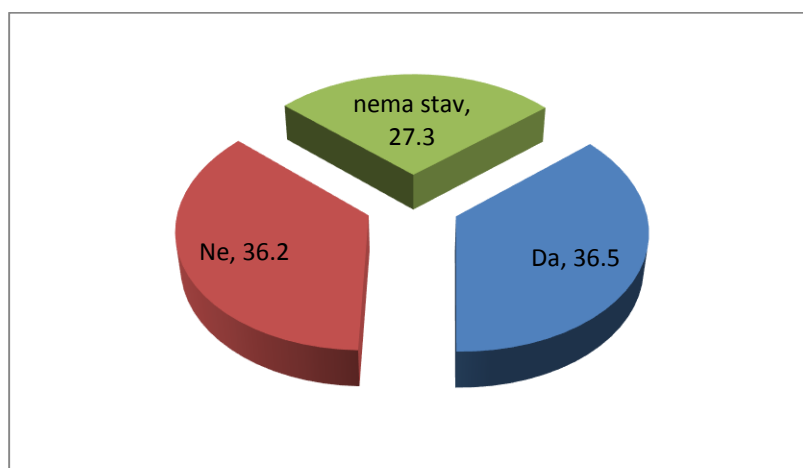

Grafik 40

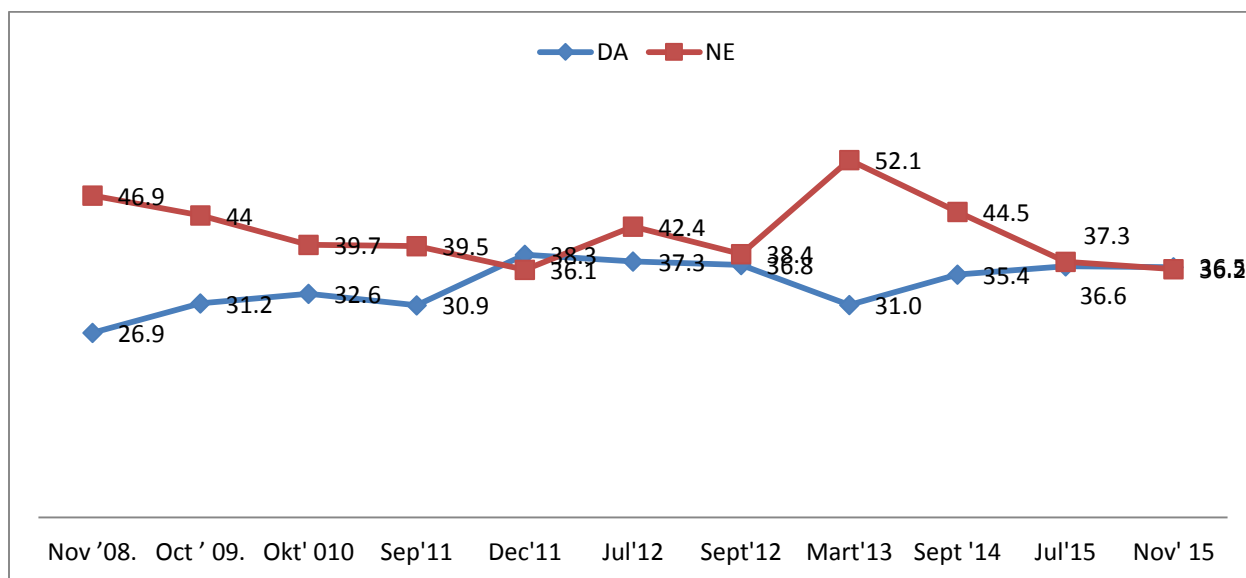

Kada se radi o članstvu u NATO, ispitanici su podijeljeni. Gotovo identičan je procenat onih koji su za (36.5%) i onih koji su protiv članstva u NATO (36.2%), a 27.3% nema stav po tom pitanju. (Graf.42) Komparativno posmatrano ovo je trenutno najmanje protivljenje članstvu, dok je najveće bilo u martu 2013.godine. Odnosno, od 2008.godine procenat onih za NATO nije padao ispod 30%. U decembru 2011, septembru 2012, julu 2015 i sada u novembru 2015 takođe su bili skoro izjednačeni procenti za i protiv članstva. Konačno, od marta 2013 kada je zabilježeno najveće protivljenje, i najmanja podrška, imamo konstantni pad protivljenja, odnosno rast podrške članstvu Crne Gore u NATO. Ako pogledamo grafik 43 vidimo da, ukoliko bi se sutra održao referendum o pristupu NATO-u rezultat bi bio tjesan. Za bi bilo 50.2%, a 49.8 protiv članstva.

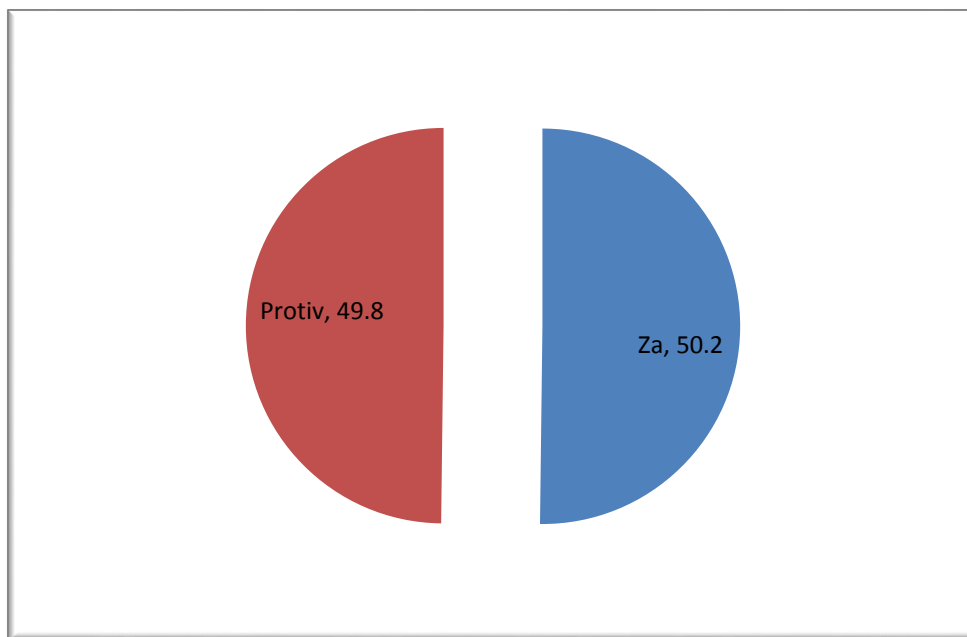
Grafik 41

Grafik 42

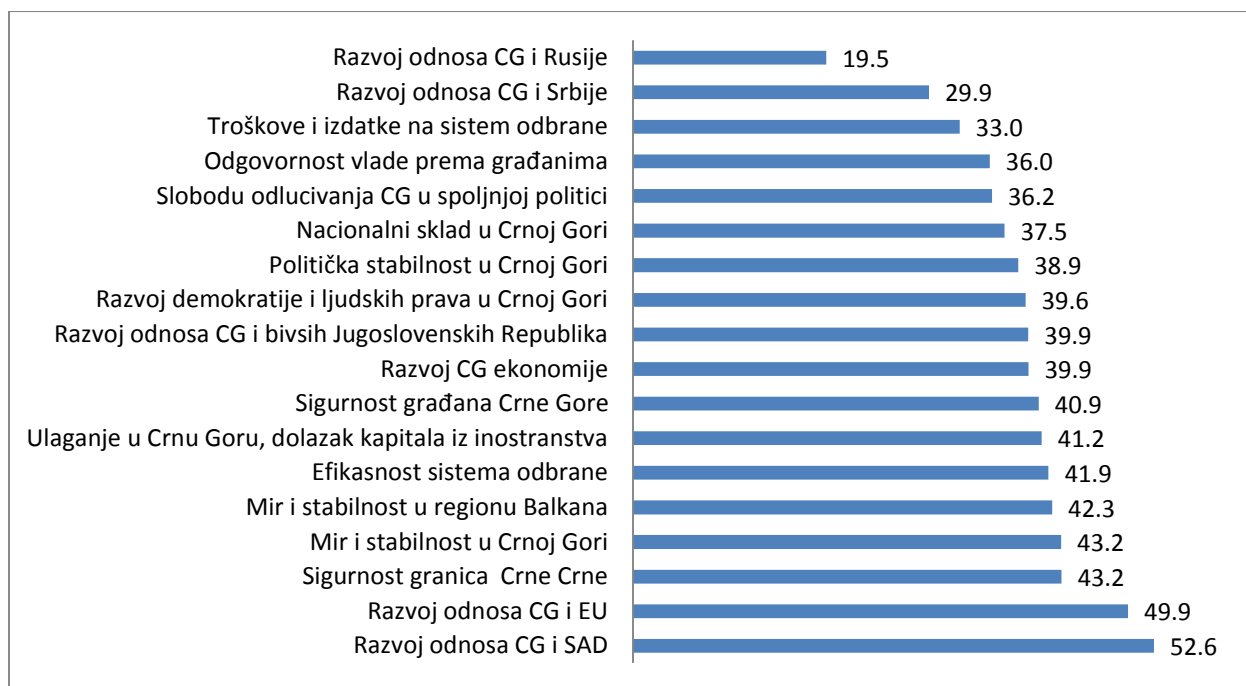

Grafik 43

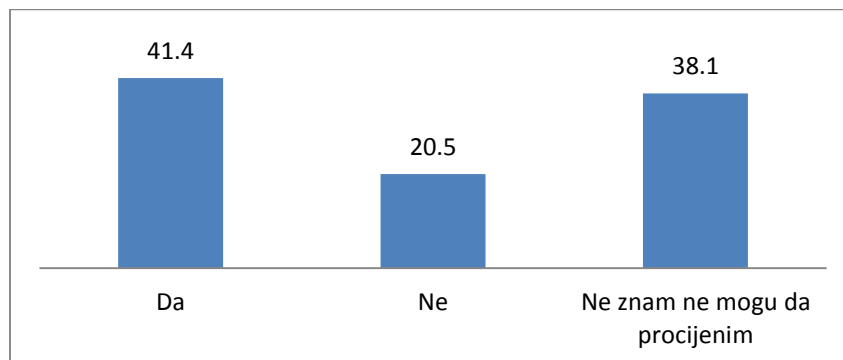
Ukoliko bi Crna Gora postala članica NATO saveza građani misle da bi se to povoljno odrazilo i na navedene oblasti kao što je vidljivo na grafiku 44. Najpovoljnije bi se to odrazilo, misle građani, na razvoj odnosa Crne Gore i Sjedinjenih Američkih država (52.6%), te na razvoj odnosa sa Evropskom Unijom (49.9%). Slijede, po 43.2% onih koji misle da bi se povoljno odrazilo na sigurnost granica zemlje, te i na mir i stabilnost u zemlji. Na mir i stabilnost na Balkanu bi to povoljno uticalo, kaže 42% ; a oko 41% misli da bi povoljan uticaj članstva u NATO savezu bio na efikasnost sistema odbrane i inostrane investicije. Da bi to uticalo povoljno na sigurnost građana Crne Gore tvrdi oko 40% ; Nešto manje od 40% je mišljenja da će to pospješiti razvoj u zemlji, te razvoj odnosa između bivših jugoslovenskih republika, pa i razvoj ljudskih prava i sloboda. Takođe, 38% misli da će članstvo u savezu doprinijeti političkoj stabilnosti u Crnoj Gori, 37% nacionalnom skladu, a po 36% misli da će to doprinijeti slobodi odlučivanja i odgovornosti vlasti prema građanima. Oko 33% kaže da će članstvo povoljno uticati na troškove i izdatke sistema odbrane, a 29% na dobre odnose Crne Gore sa Srbijom. Na kraju, 19.5% misli da će povoljno uticati na razvoj odnosa zemlje sa Rusijom.

Grafik 44

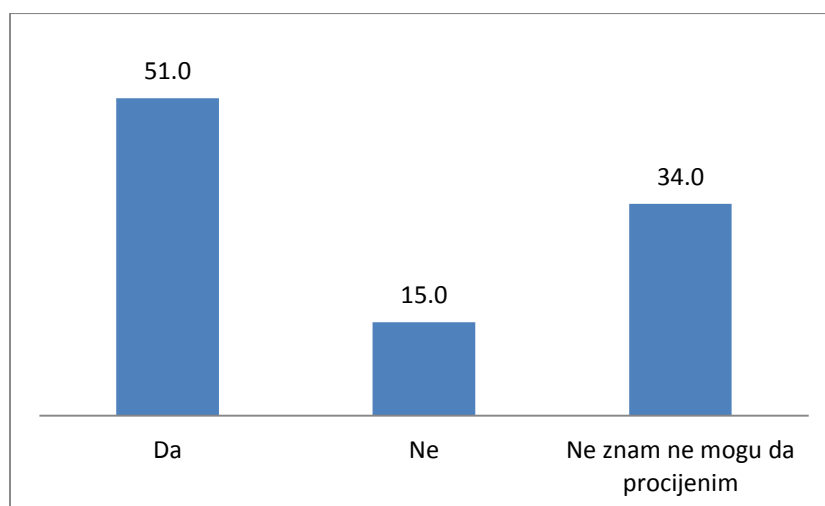

Bez obzira na njihovo mišljenje o članstvu (Graf.45), 41% misli da će Crna Gora dobiti pozivnicu za članstvo u NATO do kraja decembra. Oko 38% ne zna, a 20% misli da ipak neće dobiti poziv. Takođe, grafik 46 pokazuje da bez obzira na to šta oni misle o člastvu, Crna Gora će postati članica NATO saveza tvrdi 51% građana, dok 34% nema stav, a 15% misli da ipak neće postati NATO članica.

Grafik 45

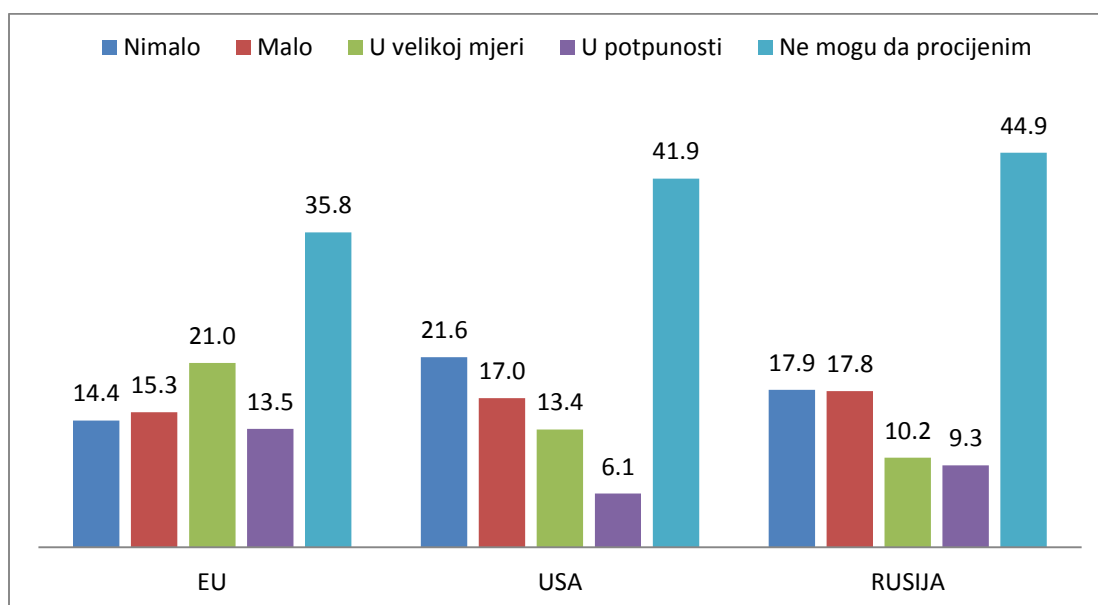

Grafik 46

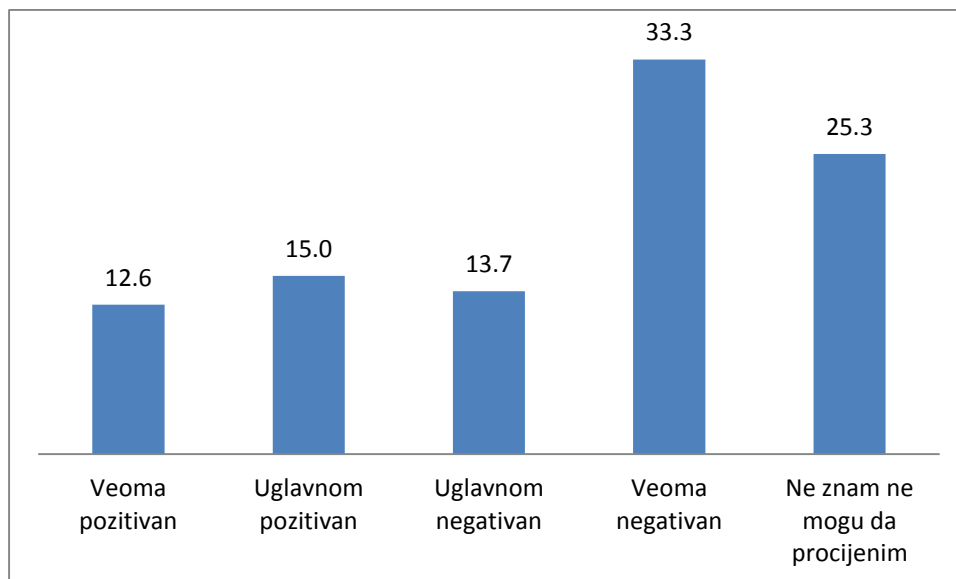
Na kraju, što se tiče generalno spoljne politike i oslanjanja na neku od država, iliti sila, grafik 47 prikazuje mišljenje u odnosu na Evropsku Uniju, Sjedinjene Države i Rusiju. Što se tiče EU, najveći broj nije moglo da procjeni da li Crna Gora u spoljnoj politici treba da se oslanja na EU, i to 35.8%. Da to treba činiti u velikoj mjeri misli 21%, u maloj mjeri 15%, a oko 14% da se nimalo ne treba oslanjati na EU u spoljnoj politici. Kada je riječ o SAD, 41% ne može da procjeni, dok 21% misli da nimalo se na SAD ne treba oslanjati. Malo oslanjanja je potrebno kaže 17%, 13% u velikoj mjeri, a oko 6% u potpunosti bi se oslanjalo na SAD. Konačno, kada se radi o oslanjanju na Rusiju u spoljnoj politici, skoro 45% ne može da procjeni, nešto više od 17% misli da ne treba nimalo, a isto toliko da se treba malo oslanjati na Rusiju. Oko 10% bi se u velikoj mjeri oslanjalo na ovu zemlju, a 9% u potpunosti.

Grafik 47

Za kraj su preostali stavovi, odnosno ocijene skorašnjih protesta koje je organizovala opozicija. Građani su prethodne proteste ocijenili (Graf.48) kao veoma negativne u 33.3% slučajeva, i uglavnom negativne u 13.7%. Da su protesti bili uglavnom pozitivni tvrdi 15%, a veoma pozitivni 12%. Ipak, veliki dio nije mogao da ocijeni, i to oko 25%.

Grafik 48

Takođe, nezvano za njihov stav o protestima, ispitanici su dali svoje mišljenje o uspješnosti samih protesta, što se može vidjeti na grafiku 49. Većina smatra da protesti nisu bili uspješni, i to 53.5%, dok 29.5% nije moglo da procjeni, a 15% misli da su protesti bili ipak uspješni.

Grafik 49

